

ANTIKVARIAT MATS REHNSTRÖM

Cyberkatalog 23

Juridik



DENNA CYBERKATALOG innehåller ett rikt urval svensk juridisk litteratur och rättshistoria från 1500-talet och framåt. Den består dels av skrifter ur antikvariatsets lager, dels av nykatalogiserat material. Här finns *Skånelagen* i det rara första trycket från 1505 och även i en ovanlig bearbetning utgiven av ARILD HUITFELDT 1590, akterna vid Linköpings blodbad i översättning till latin av JOHANNES MESSENIUS och några av de äldsta i Sverige tryckta lagutgåvorna (nummer 37, 86, 87, och 100) samt både rättegångsordinantierna 1614 och rättegångsprocessen 1615 i olika tidiga upplagor. Fina exemplar av 1734 års lag återfinns även, liksom JACOB ÅKERHIELMS märkliga versifierade upplaga.

Aktuell är BERGFALKS historiska översikt av *Om försvarslösa personers behandling* i form av en avhandlingsserie i fem delar. I ett exemplar från Ericsberg kan vi erbjuda JOHAN HENRIK HOCHSCHILDS översättning av Beccarias epokgörande *Afhandling om brott och straff*, liksom översättarens ovanliga laghistoria i ett oskuret, men tyvärr lite lagat häfte. Slutligen kan nämnas några rättshistoriska referensverk av ALMQUIST, BOBERG, BRING och RUDBECK.

Med vänliga hälsningar!

MATS REHNSTRÖM

ps. Helgen den 16 och 17 april anordnas en antikvariatsmässa på Armémuseum i Stockholm där antikariatet kommer att ställa ut, hjärtligt välkomna! ds.

STOCKHOLM 2016-02-16

www.matsrehnstroem.se | info@rehnstroem.se

1. ALMQUIST, J. E. *Svensk juridisk litteraturhistoria*. Sthlm, 1946. 280 s. Lätt nött oklotryggbd. Främre omslag medbundet. *250

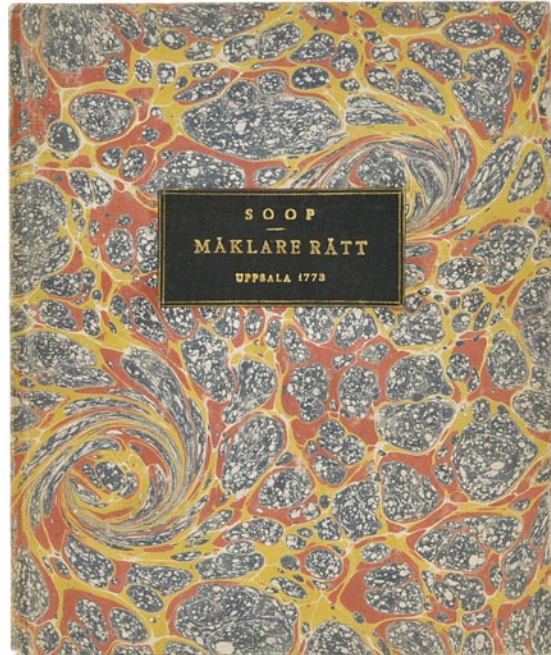
Innehåller, vid sidan av en allmän översikt på drygt 70 sidor, bland annat uppsatserna "Dödsdomen över Olavus Petri den 2 januari 1540", "Johannes Loccenius", "Bidrag till Johan Stiernhööks biografi", "Johan Stiernhöök och den yttre laghistorien", "Clas Rålamb som rättsvetenskaplig författare", "Carl Lundius d.y.", "David Nehrman och den juridiska undervisningen", "Examen iuridicum i Lund 1749-1812", "En rättshistoriker från 1700-talet [J. H. Hochschild]" och "Carl Johan Schlyter".

2. (BECCARIA, C.) *Afhandling om brott och straff*. Öfversättning. Sthlm, Wennberg och Nordström, 1770. 8:o. Grav. titelblad,(8),238,(2) s. Samtida hfrbd med upphöjda bind, sparsamt guldornerad rygg, ljusbrun titeetikett och stänkta snitt. Ryggen ngt blekt och övre pärmhörnen lite stukade. Författarnamnet skrivet med anilinpenna upptill på titelbladet. Bra inlaga med endast sporadiska småfläckar. Övre hörnet på s. 177 felskuret. Från Ericsberg. *6500

Översatt av rättshistorikern m.m. Johan Henrik Hochschild (1711-76). Cesare Beccaria (1738-94) var bara 26 år när han 1764 publicerade detta sitt viktigaste arbete, "Dei delitti e delle pene". Inspirerad av upplysningens tankar propagerar Beccaria bland annat för att straffet måste sättas i relation till den skada som brottet förorsakat samhället. Enligt Beccaria är det viktigare att förhindra än att bestraffa brott och han vänder sig mot tortyr, hemliga domstolar och dödsstraff. Trots sitt radikala och stundom revolutionerande innehåll blev arbetet en stor succé och utkom i sex upplagor de första två åren. "Dei delitti e delle pene" översattes flitigt och påverkade bland annat Katarina II och de nya franska och nordamerikanska konstitutionerna. Den inspirerade även Gustav III till de straffrättsliga reformer som genomfördes i Sverige under 1770-talet, då till exempel tortyr förbjöds. Arbetets tendens avspeglar sig även i titelvinjetten där Justitia vänder sitt huvud bort från de avhuggna huvuden som bödeln visar upp för henne.

3. BERCH, C. [preses] & SOOP, Å. [respondent]. *Afhandling om mäklare rätt efter Svea rikets lag*. A.a. Uppsala, J. Edman, (1773). 4:o. (2),26 s. Fint marmorert pappbd med mörkgrön titeetikett på frampärmen (Levins bokbinderi, Uppsala). Oskuren. Titelbladet med bortklippt gammal tillskrift i nedre yttre hörnet och utbättrat där. Lätta smutsfläckar i marginalerna på titelbladet och s. 8-11 samt några ytterligare spridda småfläckar. Med Kurt Winbergs exlibris. *1500

Lidén Catalogus disputationum 2.



3.

4. BERGFALK, P. E. [preses] & BRUNCRONA, C. A. C. & SVEDELIUS, J. L. & SCHÖNMEYER, N. M. & DICKSON, C. & HERTZMAN, F. [respondenter]. *Om försvarslösa personers behandling*, enligt kongl. förordningen den 29 juni 1833. I-V. A.a. Uppsala, Palmblad & c., 1833. 4:o. (4),16 + (2),17-36 + (4),37-50 + (2),51-68 + (4),69-84 s. Lätt nött enkelt hklbd. Titelbladet till del I ngt lagerfläckigt och s. (3-4) med ett litet hål i övre hörnet samt liten reva i övre marginalen på titelbladet till del II. Några lätt lagerfläckiga blad. Del V tryckt på blåtonat papper. Ur Hjalmar Gustafssons bibliotek. *2500

Marklin Catalogus disputationum 6-10. Pehr Erik Bergfalk (1798-1890) var nationalekonom, jurist och rättshistoriker samt professor i Uppsala. Han var elev till E. G. Geijer. Denna avhandlingsserie om behandlingen av försvarslösa, det vill säga personer utan laga försvar, tjänst eller näringsfång, är till stor del en historik över lagstiftningen på området, från medeltiden till samtiden.

5. BIBERG, N. F. *Samlade skrifter* utgifne af C. O. Dellén. I-III. Uppsala, Palmblad & c., 1828-30. 8:o. (6),III,(1 blank),350,(1) + (4),425,(1 blank,1) + (4),XVI,529,(1 blank,2) s. Två ngt nötta men trevliga samtida hfrbd med blindpressade och guldpräglade ryggar samt blåstänkta snitt. Ryggarna flammiga. Del I har en liten reva i övre marginalen på s. 243. Del II med några mindre solkfläckar i marginaler och text på s. 102-07 samt en reva i

övre marginalen på s. 323. I sista delen en gammal lagning i nedre marginalen på s. 5 och några revor i yttermarginalen på s. 217 och nedre marginalen på s. 469. Med P. E. Bergfalks och Efraim Liljeqvists namnteckningar samt Stockholms högskolas humanistiska biblioteks guldpräglade pärmexlibris, stplr och utgallringsstplr. *1500

Nils Fredrik Biberg (1776-1827) var professor i praktisk filosofi och juridisk hedersdoktor vid Uppsala universitet. Utgivaren Carl Olof Delldén var en av Bibergs lärjungar, liksom även C. J. Boström. Innehåller i del I "Grunderna för den filosofiska stats-rätten", "Föreläsningar i den filosofiska stats-läran" och "Om filosofiens allmänna problem". Del II fortsätter med "Föreläsningar i den filosofiska rätts-läran", "Om Cicero och hans philosophie" och "Om Platos och den moderna åsigten af stat, dess väsende och uppkomst". Sista delen är en "Lärobok i criminal-rätten". Uppsalaprofessorn Pehr Erik Bergfalk (1798-1890) var jurist och ekonom samt elev och vän till E. G. Geijer. "Svenskt biografiskt lexikon" beskriver honom: "Hans sällsynt aktade ställning i den svenska lärdomens historia beror trots det stora värdet av de skrifter, som flutit ur hans penna, till väsentlig del på traditionen från dem, som från den personliga beröringen med honom bevarade outplånliga intryck av hans djupa kunskaper, utomordentliga minne och ovanliga intelligens." Bergfalk hade ett imponerande arbetsbibliotek på över 5000 nummer. Många av böckerna var fint bundna. Efraim Liljeqvist (1865-1941) var professor i filosofi i Lund och skrev artikeln om Biberg i "Svenskt biografiskt lexikon".

6. BOBERG, S. *Gustav III och tryckfriheten* 1774-1787. A.a. Göteborg, 1951. XXI,(3),351,(1) s. & 1 plansch. Häftad. Omslaget lätt nött och delvis lite blekt. Dedikation till Sune Lindqvist. *375

7. BOËTHIUS, J. E. [preses] & SUNDSTRÖM, G. E. [respondent]. *Lex dalekarlica antiqua sub examen revocata*. A.a. Uppsala, Regiæ academiæ typographi, (1827). 4:o. (2),12 s. Häftad. Oskuren. Fint ex. ur L. F. Rääfs bibliotek. *500

Marklin Catalogus disputationum 8. Setterwall Svensk historisk bibliografi 5298. Wingborg Litteratur om Dalarna 8756. Om dalalagen.

8. BREDBERG, E. *Underrättelser för executoren hämtade utur äldre och nyare författningar*, utgifne. I-II. Sthlm, P. Hesselberg, 1785 respektive A. Zetterberg, 1787. 4:o. (8),XXVIII,421,(1) + (4),437,(1) s. Två ngt nötta samtida marmorade skinnbd med upphöjda bind, rikt guldornerade ryggar och titel- och deltiteletiketter. Röda snitt. Ryggarna ngt torra och blekta och titeletiketterna med minimala småskavanker. Enstaka småfläckar. Andra delen med en obetydlig bläckfläck på titel-

bladet och en liten bläckfläck i marginalen på de första bladen. *1250

Första delen avtrycker författningar t.o.m. 1756, den andra t.o.m. 1786.

9. BRING, E. S. [preses]. *Codex juris Vestrogothi-ci, ex vetusto bibliothecæ regiæ Holmensis manuscripto, multum a Stjernhjelmiano discrepante, transscriptus*. I-XXI. A.a. Lund, litteris Berlingianis, 1812-22. 4:o. 12 + (2),13-24 + (2),25-32 + (2),33-40 + (2),41-48 + (2),49-56 + (2),57-64 + (2),65-72 + (2),73-77,(1) + (2),79-86 + (2),87-94 + (4),95-102 + (2),103-10 + (2),111-18 + (4),119-26 + (4),127-34 + (2),135-42 + (2),143-50 + (2),151-58 + (4),159-66 + (4),167-74 s. Häftade, oskurna och mestadels uppskurna. Handskrivna små numreringsringar på respektive titelblad. Sporadiska lager- och småfläckar. Delarna XII och XV avvikande då dessa är skurna och uppskurna samt tryckta på blåtonat papper. Ur Bertil Ekbergs bibliotek. *3000

Marklin Catalogus disputationum 3-23. Allt som utkom. Arbetet avstannade mitt i en mening, vilket väl berodde på att preses utnämndes till professor i teoretisk filosofi och lämnade den juridiska fakulteten 1821. Marklin anger 1 1/2 ark i del XIII. I detta ex. är det 1 1/4 och möjligen saknas därmed ett dedikationsblad. Dessutom anger Marklin ytterligare ett blad i sista delen, vilket dock av allt att döma är felaktigt. Responder var Gustaf Acharius, Michaël Johan Cöster, Johan Samuel Billing, Gustaf Adolf Testrup, Sven Lindberg, Nils Paulsson, Joseph Wilhelm Malmstedt, Johan Adolfson, Carl Emanuel Hallström, Johannes Lindberg, Lauritz M. Bromander, Pehr Johan Björkegrén, Th. August von Sydow, Lauritz Gustaf Wimmerstedt, Bror J. Herwan, Johannes Augustus Liborius, Gustaf Adolf Möller, Samuel Bleckerz, Johan Andr. Wittbom och Johannes Zenius.

10. BRING, S. E. *Svenskt boklexikon 1700-1829. Rättegångshandlingar*. Sthlm, 1958. XI,(1),259 s. Häftad. Inlagan uppskuren. *250

Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet 32:1. Förtecknar över 1000 olika mål av vilka vissa innehåller många olika tryckta inlagor och följskrifter. Med omfattande person-, mål- och sak- respektive Ortsregister.

11. BRING, S. E. *Svenskt boklexikon 1700-1829. Rättegångshandlingar*. Sthlm, 1958. XI,(1),259 s. Oklbd. Omslaget medbundet. Bra exemplar. *500

Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet 32:1. Förtecknar över 1000 olika mål av vilka vissa innehåller många olika tryckta inlagor och följskrifter. Med omfattande person-, mål- och sak- respektive Ortsregister.

12. CHRISTIERNIN, P. N. [preses] & SVEDBERG, J. J. [respondent]. *En akademisk afhandling i svenska bergs-lagfarenheten om bergs-förlag*. A.a.

Uppsala, (1766). 4:o. (4), 32 s. Häftad. Titelbladet med en fläck och sista bladet med flera. *425

Lidén *Catalogus disputationum* 4. Avhandlingen framlades under Christiernins tid som adjunkt. Han publicerade under 1760-talet ett antal ekonomiska avhandlingar av huvudsakligen kameral natur.

13. COLLING, L. J. *Tilökning på registret öfwer Sweriges rikets lag/* som år 1734 på riksdagen är antagen, och 1736 tryckt. Sthlm, B. G. Schneider, 1737. 4:o. (114) s. + WILDE, J. *Sweriges beskrifna lagars grund*, art och uprinnelse samt ålder, omskiftelser och förnyelse efter riksens handlingar och förnuftets medgifwande för alla sannings och billighets älskare enkannerliga Sweriges studerande ungdom till närmare undersökande utkastadt. Sthlm, H. Gercken, 1736. 4:o. (20), 131 s. + *Wi/Hans von Fersen* [...] hälse wälwilleligen. Utaf sista riksdags beslutet lærer noggsamt wara bekandt/ at riksens höglofl. ständer hafwa erkändt och wedertagit den af kongl. lag-commissionen utarbetade nya lagen [...]. Stockholm den 13 februarii 1736. (Sthlm, 1736). 4:o. (3) s. + *Kongl. maj:ts förordning och taxa*, hwarefter alla öfwer- och underätter/ samt executorer, hafwa sig uti underdånighet at rätta. Gifwen Stockholm i råd-cammaren den 23 maji 1733. Sthlm, J. H. Werner, (1733). 4:o. (12) s. Samtida ngt nött skinnbd med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg och gul titeletikett samt breda guldornerade ramverk på pärmarna och kantförgyllning. Klistermarmorerade snitt. Nötning öfver i ryggen. Både rygg och pärmar med några mindre maskangrepp. Titeletiketten med nagg i högerkant. Fin inlaga med enstaka småfläckar. Vackert ex. med initialerna "M: G: M:" och dateringen 1737 skrivet längst ned på titelbladet. *2750

Warmholtz *Bibliotheca historica Sueo-Gothica* 8127 för det andra arbetet: "Är det fullständigaste vi i detta ämne äga". Lars Johan Colling (1714-86) var professor i romersk och svensk rätt i Lund. Som Nehrmans efterträdare dömdes Colling hårt både av sin samtid och eftervärlden. Det ansågs att han på intet sätt kunde axla sin berömda företrädares mantel. Registret som ingår i denna samling är ett mer omfattande register än det som ursprungligen medföljde lagboken, och tänkt som en ersättning för detsamma. Ett helt annat rykte vann rikshistoriografen Jacob Wilde (1679-1755) som skrev ett verk om det svenska statsskicket, något som snart ledde till att censuren ingrep. Han ansåg nämligen, mot tidens rådande uppfattning, att det karolinska enväldet inte var ett laglöst envælde utan begränsat av författningen. Till sist fick censuren ge vika och 1731 utkom hans inledande skildring av den svenska statsförfattningens historia, kallad "Suecia historia pragmatica". Den svenska översättningen utkom 18 år senare. Wilde anlade 1722 Historiographi regni boktryckeri där första upplagan av

1734 års lag trycktes. Tryckeriet såldes efter Wildes bortgång 1755 till Peter Hesselberg. "Sweriges beskrifna lagars grund" författades på uppdrag av Kanslikollegium och var avsett som en inledning till lagen. Riksdagens erkännande av lagen den 13 februari 1736 ingår som synes också i samlingsvolymen. Dagen därpå rapporterade lagkommissionen till kongl. maj:t att den nya lagen var tryckt. Lagen gillades slutgiltigt i december samma år. Det fjärde trycket är en intressant läsning om regler och priser för utskrivande av protokoll, domar, stämningar m.m. Förordningen upprättades då det tidigare saknats dylika regler för över- och underrätterna.

14. CRUSENSTOLPE, M. J. *Försvarsskrift*, ingifven till k.m. och rikets Svea hofrätt, den 29 maj 1838, uti tryckfrihetsmålet angående skriften: *Ställningar och förhållanden*. Andra brevet. Sthlm, L. J. Hjerta, 1838. 8:o. 36 s. Oskuren och försedd med ryggrensa. Lätt lagerfläckig, mer på titelbladet. Fuktrand i nedre marginalen på ett par sidor. *250

15. [Dueller] *Wij Carl medh gudz nådel Sweriges/ Göthes och Wendes konung/* [...] göre witterligit/ at såsom wij icke uthan synnerligit misshag förspörrie/ huruledes dueller och slagzmähl i vårt rijke/ och der under sorterande provincier, tijdh effter tijdh/ ibland dem/ som kunne af hwariehanda tilfälle och orsak/ råka i twist och oenighet med hwar andre/ [...]. (Sthlm, Kongl. tryckeriet, 1662). Tvär-folio. (1) s. Tagen ur band. Vikt. Ojämna kanter och några små revor. En fuktfläck i övre marginal och en bit in i texten. *3500

Förbud mot dueller daterat den 23 december 1662 och utfärdat av förmyndarregeringen med Hedvig Eleonora i spetsen. Utgavs även i en kvartoupplaga. Det är den äldsta svenska duellförordningen enligt Quiding.

16. (EHRENFALCK, C. L.) *Project til en förbättrad och förnyad förordning*, om jagt och diurfång. Sthlm, Kongl. tryckeriet, 1755. 4:o. (24) s. Tagen ur band och insatt i en ny ryggrensa av gråpapper. *3750

Schreber *Svenska jaktens litteratur* intill år 1900 285: "Upprättad af en, för afgifvande af förslag till ny jaktordning, den 8 december 1749 tillsatt kommission, till hvilken Anders Schönberg d.ä. inkallades såsom rådgifvare." Bygdén anger Ehrenfalck som författare. Denne var kommissionens sekreterare och Schreber menar att han möjligen kan ha formulerat skrivelsen men knappast ansvarat för innehållet.

17. FANT, J. M. *En domares jämna väg i onda tider*, förestäld i en christelig predikan för kongl. maj:ts och riksens Swea håf-rätt den 24 sept. 1767. Sthlm, C. Stolpe, 1768. 4:o. 19 s. Tagen ur band. Med några limfläckar i inre marginalen på titelsidan. *800



Johan Michael Fant (1735-1813) föddes i Alfta. Han promoverades i Uppsala 1758, blev huspredikant hos det vittra riksrådet Carl Rudenschöld, prästvigdes 1760, var predikant vid ambassaden som förde Sofia Magdalena till Sverige 1766 och utnämndes på kungens initiativ till domprost i Västerås 1772. Han var aktiv medlem i både *Utile dulci*, *Apolloni sacra* och Sällskapet *vittelek*. Han bistod Gustav III i författandet av operan "Gustaf Wasa" och var namnkunnig som vältalare. Han var en vänlig själ som tog sig an både sin brorson E. M. Fant och sin avlägsna släkting M. Choræus och såg till att de fick utbildning. Han dog i Leksand dit han flyttat som kyrkoherde 1798.

18. FLINTBERG, J. A. *Anmärkningar till Sveriges rikets sjö-lag*, jämte författningarne till närvarande tid (1815), om hvarje å utrikes ort wistande svensk och norrsk consuls skyldigheter och rättigheter, i afseende på sjöfart och handel. Utgifne, tillika med orda-register. Tredje tillökta upplagan. Sthlm, H. A. Nordström, 1815. 4:o. (8), 584 s. Samtida hfrbd med trevligt guldornerad rygg och röd titeletikett i glättad papp. Gula snitt. Ryggen aningen nött, särskilt överst och nederst. Titeletiketten med obetydligt nagg och pärmhörnen lite stötta. Med spår av en gammal auktionsetikett på frampärmens insida. På slutet medbundet en bunt blanka blad för tänkta kompletterande anteckningar. Inlagan på sina håll ngt lagerfläckig, dock mest i marginalerna. Enstaka understrykningar. En reva i yttermarginalen och en bit in i texten på s. 443. En överstruken namnteckning på försättsbladet. *1500

Den första upplagan utkom 1794 och en andra 1802. Boken översattes även till tyska. Jacob Albrecht Flintberg (1751-1804) blev kommersråd 1803 och hade även titeln lagman. Han var en flitig skriftställare och som hans viktigaste arbete brukar räknas "Lagfarenhets-bibliothek", vilken vid sidan av lagtexten även redovisar praxis från straffrättens område.

19. FLINTBERG, J. A. *Borgerlige förmoner och skyldigheter*, i stöd af författningar. Första delen, om minut-handelen och handtwerkerierne. Första afdelningen, som innefattar titlarne: academier, adel, allmoge, bagare, bleckslagare, bokbindare, bokhandlare, boktryckare. Sthlm, P. Hesselberg, 1786. 4:o. (2), 197 s. Ngt nött hfrbd från 1800-tallets första hälft med oxiderad ryggdekor, röd titeletikett och stänkta snitt. Bakre pärmen och skinnets vid falsen delvis ngt nött. Titeletiketten lite naggad. En mindre spricka upptill i den bakre falsen. Efter ett inlagt bokmärke eller liknande har det uppstått viss bruntoning på s. 20-21. I övrigt en bra inlaga med enstaka småfläckar. *2800

Almquist Sveriges bibliografiska litteratur 5020. Setterwall Svensk historisk bibliografi 6566. Bokbindarna behandlas på s. 71-92, bokhandlarna på s. 92-102 och boktryckarna på s. 103-172 samt tillägg på s. 173-76. En historisk bakgrund tecknas för respektive yrke innan det aktuella författningssläget presenteras.

20. (FRONDIN, B.) *Riksdags-manna rätt*. Til dess grund och beskaffenhet förestäld. Sthlm, L. Salvius, 1747. 8:o. (2), 94 s. Häftad och oskuren. Enstaka lager- och småfläckar. Titelbladet och nedre marginalen på s. 1 med fläckar. Några mindre noteringar med bläck och rödpenna på titelsidan samt en samtida signatur. *600

Birger Frondin (1718-1813) blev som belöning för denna skrift, som var beställd av hattpartiet, utsedd till vice bibliotekarie vid Uppsala universitetsbibliotek och tio år senare ordinarie. "Han var en man med god begåfning och med omfattande studier, som borde passat väl för platsen, men en viss indolens och böjelse för vällefnad gjorde hans insats i bibliotekets historia mindre, än den kunnat och bort vara" skrev Frondins sentida efterträdare Claes Annerstedts i sin "Förteckning å Upsala universitetsbiblioteks ledare", 1921.

21. *Förordning/ angående advocater och sakernes utförande i kongl. Swea hoff-rätt/ gifwen i Stockholm den 20 maji anno 1709*. (Sthlm), J. H. Werner, (1709). 4:o. (7) s. + *Eeds-formulär*, för kongl. Swea hoff-rätts antagne advocater, författadt jemte dess förordning af den 20 maji anno 1709. Sthlm, J. H. Werner, (1709). 4:o. (4) s. Marmorerat papp med svart titeletikett på främre pärmen (Levins bokbinderi, Uppsala). Gammal paginering i bläck i övre hörnet. Några småfläckar. Andra arbetet har varit vikt. Med Kurt Winbergs exlibris. *1250



22. *Gothlandz-laghen på gammal göthiska* med en historisk berättelse wid ändan/ huruledes Gothland först är upfunnit och besatt/ så och under Swea rijke ifrån hedna werld altijd lydt och sin skatt giordt. Med nu brukelig swensk uthtolkning och fullkomligt register på alla dhe måål i thenne lag-book finnes. Första gång uplagd genom hans kongl: may:tz bekostnadt. Sthlm, H. Keyser, 1687. Folio. (14),53,(23) s. Titelsidan tryckt i rött och svart. Med flera träsnitt i texten. + *Wisby stadz lag* på Gotland/ såsom then i forna tijder giord/ och sedan af swenske konungar och regenter /kon. Magno Ladulås/ kon. Byrger/ hertig Erik/ hertig Waldemar/ och kon. Magno Erikson/ stadgat/ förbättrat och stadfast är. Med hans kongl. may:tz bekostnadt. Sthlm, H. Keyser, 1688. Folio. (12),86,(14) s. + *Then gambla Wijsby siö-rätt/* fordom på göthiska sammansatt af dhe förnämste kiöpmän och skieppare i Wijsby/ at bruka för rätt lag uthi stora siön emillan skieppare/ kiöpmän/ redare/ skiepzmän/ det är båtmän och allehanda skiepzfolk/ högre och lägre widh påkommande händelser. Förra uthrijkes på åtskillige orter tryckt uppå gammal och ny tyska/ holländska och engelska; men nu först på vårt swenska språk med några åthskillnader och ett kort register uplagd. Med hans kongl. may:tz bekostnadt. Sthlm, H. Keyser, 1689. Folio. (4),17,19-20,(5) s. Med träsnitt på titelbladet. + *Biärköa rätten/* thet är: then äldsta stadz lag i Sweriges rjke/ först brukat i Biörköö många hundrade åhr sedan. Men af Byrger Järl sedermera något tilökt åhr 1254 och Stockholms stad gifwen. Nu först på gammalt pergament igenfunnen och uplagd. Hwar hoos föllia några the äldsta konunga stadgar som ifrån konung Magno Ladulås til kon: Gustafs I tijdh ära uthgifne och fordom wid domstolarne brukade warit. Bägge medh fullkomlige register förfärdigade/ och medh hans kongl: may:tz bekostnadt. Sthlm, H. Keyser, 1687. Folio. (12),15,(9),1-73,(24) s. & 1 karta i faksimil. Titelsidan tryckt i rött och svart. Med ett träsnitt på s. (8). + *Dahle laghen/* then i forna tijder hafwer brukat warit öfwer alla Dalarna och them som in om Dala rāmärken bodde. Nylig igenfunnin och ett gammalt ms.to. Sampt nu medh summarier och concordantier uplagd. Sthlm, J. G. Eberdt, 1676. Folio. (14),36,(8) s. + *Then gambla Skåne lagh/* som i forna tijder hafwer brukat warit/ och nu aff ett gammalt pergamentz ms.to med flijt uthskrifwin/ medh nyare codicibus jemfnörd och förbättrat/ som på nästföllande blad finnes anteck-

nat/ sampt medh hans kongl. may:tz bekostnat uplagd. Sthlm, J. G. Eberdt, 1676. Folio. (12),72,(14) s. Samtida ngt nött praktfullt skinnbd med upphöjda bind och blindpressad ornering på ryggen och rik blindpressad pärmdekor. Små repor i skinnet. Ryggen med ytlig sprickbildning och liten skada i främre ytterfalsen vid ett av binden. Frampärmen med svagt vertikalt brytmärke. De första fyra arbetena lätt bruntonade och med återkommande fuktränder i övre marginalen. Även enstaka understrykningar i rödkrita. Andra arbetet med lagning i marginalen på s. 26 och 56. Biärköa-rätten saknar som vanligt kartan, men har här försetts med ett faksimil av densamma. Dahlelagen har i stället för Stiernhööks "Praefatio" om (6) s. en extra tryckt dedikation om (2) s. Av Skånelagens (12) inledande sidor är (4) sidor den felbundna "Calmare recess". Med bl.a. Anders Wimans, J. Ramströms, Herman Ekendals och Josef Callmanders namnteckningar, den sistnämnda daterad 1928. Med Kurt Winbergs exlibris. Fint samlingsband. *28000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 487, 493, 491, 492, 487 respektive 488. Rudbeck Svensk lagbibliografi 32, 34, 33, 29 respektive 30. Den extra dedikationen i "Dahle laghen" anges av Rudbeck endast vara känd i ett exemplar, som tillhör Uppsala universitetsbiblioteks Palmsköldska samling. Den riktar sig till "edle, ehrewyrdige, högwijse, ehreborne och wälförståndige män", boende i Dalarna. Bandet anges enligt en anteckning (som möjligen är skriven av Arvid Hedberg) vara bundet av Martin Zillroth (1655-97) och de älderdomliga stämplarna ska härröra från Marcus Sigfridsson. Denne hade varit gift med Zillroths mor Malin Carlsdotter i hennes första äktenskap och hon gifte om sig med gesällen Hans Heinrich Zillroth som tog över bokbinderiet.

23. GRUBB, F. W. *Försvars-skrifter, ingifna i målet, rörande Wärhulta ångsågs brand* i juni 1866, jemte allmänna åklagarens skrifter om härads-rättens utslag i målet. Sthlm, I. Marcus, 1870. 8:o. (8),144 s. Med illustrationer på s. 50 och 52. Enkelt brunt hklbd. Rött övre snitt. Det tryckta främre gula omslaget medbundet. Någon enstaka småfläck. Ur Gunnar Brusewitz bibliotek. *2000

Essén Sörmländsk bibliografi s. 105. Författaren försvarar sig i föreliggande skrift mot anklagelserna om mordbrand efter det att Grubbs ångsåg i Wärhulta i Västermo socken brunnit några år tidigare. Det främre omslaget med en avbildning av sågen.

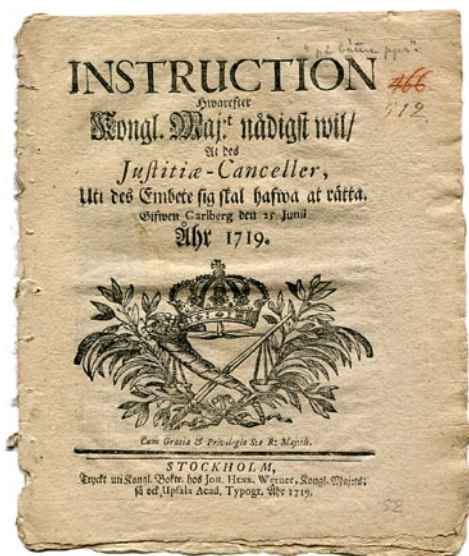
24. (HOCHSCHILD, J. H.) *Utkast til historisk beskrifning om Swea rikes äldre province- eller landskaps-lagar*, så wäl som allmänna stads- och lands-lagen. Med tilläggning om 1734 års allmänna lag. Sthlm, J. Pfeiffer, 1775. 8:o. 79 s. Häftad

i samtida fuktfläckigt gråpappomslag. Ryggen defekt och omslaget och en del sidor delvis lösa i häftningen. Med en gammal lagning på s. 7-8 och en lagad reva på s. 9-10, båda med smärre bokstavs-förluster. *1500

Setterwall Svensk historisk bibliografi 5376. Rättshistorikern och rådmannen Johan Henrik Hochschild (1711-76) är väl kanske mest känd som svensk översättare av Beccarias epokgörande avhandling om brott och straff. Föreliggande arbete var redan utarbetat 1731, men utkom först 1775.

25. HÖPPENER, J. P. *Förteckning uppå alla kongl. placater, förordningar, påbud, resolutioner, privilegier, manifest, fredsfördrag, relationer, domar och andre allmenne handlingar som ifrån år 1522 til och med år 1750 på kongl: befallning af trycket serskilt utgångne äro. Allmenheten til tjenst framgifwen.* (Sthlm), Hist: regni tryckerie, 1754. 4:o. Grav. titelblad, (8), 547 s. Samtida ngt nött hfrbd med upphöjda bind, sparsamt guldornerad rygg och brun titeletikett. Stänkta snitt. Titeletiketten tyvärr till hälften borta. Ryggen lite naggad och nött upp- och nedtill. Insidan av främre pärm har spår av borttagna exlibris och med en handskreven numrering. Försättsbladet saknas. Titelsidan med en gammal oval stpl, "LJ L". Bra inlaga med endast några enstaka lagerfläckar. *4800

Almquist Sveriges bibliografiska litteratur 1677. Det ståtliga graverade titelbladet är signerat Pehr Floding. Förordningsförteckningen är ordnad kronologiskt och arbetet är försett med ett omfattande ämnesregister på s. 489-547. Förteckningen är fortfarande ett av standardreferensverken rörande förordningar tillsammans med Quidings "Svenskt allmänt författningsregister" från 1865. Den senare är uppställt systematiskt efter ämne.



26.

26. *Instruction hwarefter kongl. maj:t nådigst wil/ at des justitiæ-canceller, uti des embete sig skal hafwa at rätta.* Gifwen Carlberg den 25 junii åhr 1719. Sthlm, J. H. Werner, 1719. 4:o. (8) s. Tagen ur band. Oskuren och med gammal bläckpaginering. Lite nagg i ryggen som också har smärre limrester. *1500

Ämbetet hade tillkommit 1713 och fick sitt nuvarande namn i samband med denna instruktion.



27. *Justitie-stats-ministerns underdåniga berättelse till kongl. maj:t angående civila rättegångsärendena och brottmålen i riket, år 1856.* Sthlm, P. A. Norstedt & söner, 1858. Stor 4:o. xxiii, (1 blank), 147 s. Mörkbrunt samtida hfrbd

med rikt guldornerad rygg och helt guldsnitt. Ryggskinnnet nött upp- och nedtill. Pärnhörnen ngt stukade. Fin inlaga. Med Oskar 1:s guldpräglade pärmexlibris. *4000

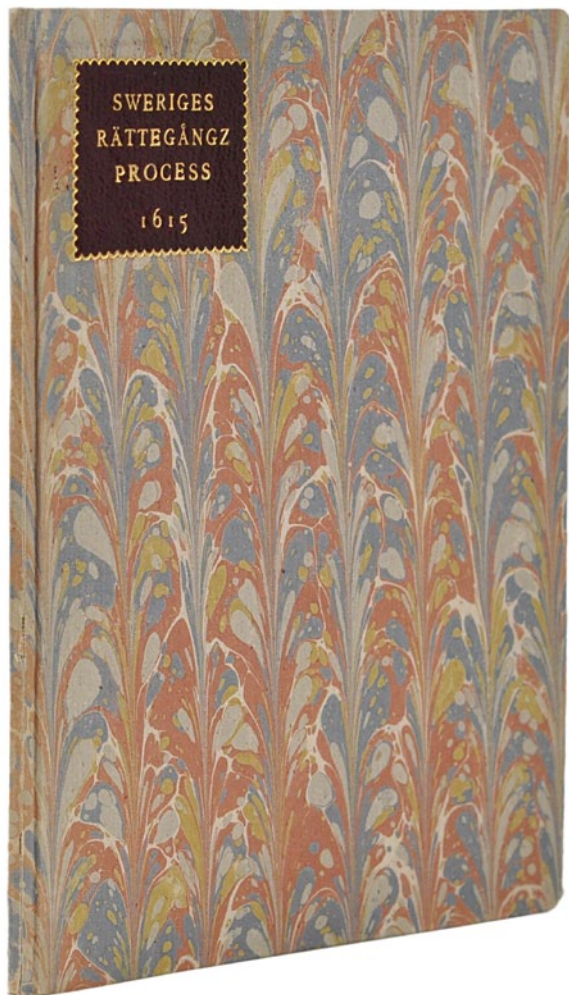
Sjögren Svenska kungliga och furstliga bokägaremärken nr 43, figur 341. Louis De Geer hade nyligen utnämnts till justities-tatsminister när denna rapport dagtecknades den 30 september 1858.

28. KLEMMING, G. E. *Upplýsningar och anmärkningar om en för Sveriges laghistoria viktig urkund, den förlorade Söderköpings-rätten.* [Särtryck ur kongl. Vitterhets historie och antiqvitets akademis handlingar del 25]. (Sthlm, 1867). 8:o. (2), 263-86, (1) s. Häftad i samtida grått omslag. Oskuren och delvis ouppskuren. Omslaget med små revor i ryggen. Titelbladet med några lagerfläckar. Ur L. F. Rääfs bibliotek. *1500

Bibliographia Klemmingiana s. 15. Klemming uppger i en i detta särtryck tillagd efterskrift att dessa efterforskningar först trycktes i ett arbete kallat "Medeltidslitteratur, fragment och småstycken" 1864 men förstördes "så att icke flera än åtta exemplar, om ens så många, finnas i behåll deraf." Detta arbete lästes upp som inträdestal i Vitterhetsakademien 1865.

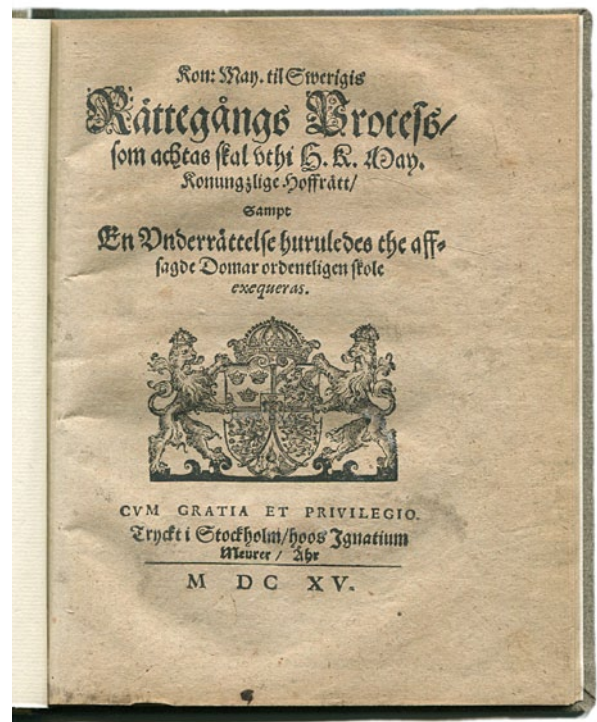
29. *Kon: may. til Sweriges rättegångz procesz/* som achtas skal uthi h. kon. may. konungzlige hof-frätt/ samt en underrättelse huruledes the aff-sagde domar ordentlighen skole exequeras. Sthlm, I. Meurer, 1615. 4:o. (40) s. Marmorerat pappbd med mörkbrun titeletikett i skinn på frampärmen (Hedberg, 1949, osignerat). Ryggen lite nött. Delvis med en fuktfläck i nedre hörnet och några spridda småfläckar här och var. Med J. A. Almquists delvis borttagna rödstpl i titelbladets nedre marginal och Kurt Winbergs exlibris. *1500

Det finns flera upplagor av rättegångsprocessen 1615 och det är svårt att avgöra upplageordning på dessa. Winbergs uppfattning var att detta var andra upplagan. Den första stavas "Swerigis" och "huruledes".



30. *Kon: may. til Swerigis rättegångs procesz/* som achtas skal uthi h. kon. may. konungzlige hof-frätt/ samt en underrättelse huruledes the affsagde domar ordentligen skole exequeras. Sthlm, I. Meurer, 1615. 4:o. (40) s. Grått pappbd med svarta etiketter i skinn (G. Christoferson). Några småfläckar och prydliga men delvis lite beskurna samtida handskrivna marginalkommentarer. Ur Kurt Winbergs bibliotek och med dennes blyertsanteckningar. *3000

Det finns flera upplagor av rättegångsprocessen 1615 och det är svårt att avgöra upplageordning på dessa. Kurt Winberg menar att detta är första rara upplagan.



31. *Kongl. maj:ts försäkring, riksens ständers wahl-act,* regerings-formen, riksdags besluten, med flere acta publica, hörande til Sweriges fundamental-lag. Sthlm, Kongl. bok-tryckeriet, 1746. 8:o. (4),288,CLXI,(1) s. Samtida hfrbd med upphöjda bind och stänkta snitt. Försättsbladet bortrivet. Med en mycket liten reva på s. 249 i första arbetet. Spår av borttaget exlibris på främre pärmens insida. *1275

Behändig samlingsvolym innehållande frihetstidens konstitutionella författningar.

32. *Kongl. maj:ts nådiga stadga angående jagt och djurfång.* Gifwen Stockholms slott den 13 april 1808. Sthlm, Kongl. tryckeriet, 1808. 4:o. (39) s. Lös i vikta ark. Oskuren och ouppskuren. Mycket fint ex. *850

Schreber Svenska jaktens litteratur intill år 1900 123: "Förslaget till denna epokgörande stadga utarbetades av I. A. (af) Ström".

33. *Kongl. maj:ts och riksens ständers faststälde tryckfrihets-förordning;* dat. Stockholm den 9 martii 1810. Sthlm, Kongl. tryckeriet, 1810. 4:o. (22,2 blanka) s. Enkelt hfrbd från 1900-talets mitt med blindpressad rygg. Breda marginaler. Liten stpl med handskrivet signum på främre pärmens insida. *500

Bring Riksdagshandlingar s. 172. Den första tryckfrihetsordningen efter statskuppen 1809 och försedd med grundlags status. Den byggde på 1766 års tryckfrihetsförordning och gav en vidsträckt tryckfrihet. Den kom att omarbetas redan 1812, då bland annat indragningmakten las till.

34. *Kongl. maj:ts och riksens ständers faststälde förenings- och säkerhets-act,* dat. Stockholm den 21 febr. och 3 april 1789. Sthlm, Kongl. tryckeriet, (1789). 4:o. (11) s. Tagen ur band. Gammal bläcknumrering i övre hörnet på titelsidan och lite solk på sista blanka sidan. *1750

Bring Riksdagshandlingar s. 151. "Förenings- och säkerhetsakten" var ett tillägg till 1772 års regeringsform, vilket 1789 infördes i Sverige och resulterade i ett praktiskt taget totalt kungligt envælde, då den gav kungen rätt att förklara krig, sluta fred och ingå pakter med främmande makt efter eget gottfinnande, utan riksdagens godkännande. Vidare fråntogs riksdagen rätten att lägga fram lagförslag, men behöll rätten att godkänna beslut rörande skatter. Riksrådet avskaffades och en högsta domstol inrättades, vilken dominerades av kungen genom dennes utslagsröst. De ofrälse stånden stödde införandet och gynnades genom aktens bestämmelse att upphäva adelns monopol till ämbeten i staten. Kronobönderna garanterades ärvd besittningsrätt till kronojorden alternativt kunde bönderna friköpa jorden. Riksdagen beslutade också att överlåta hela statsskulden till ständerna och inrätta Riksgäldskontoret, vilket fick ansvar för att administrera skulderna. I Sverige upphävdes "Förenings- och säkerhetsakten" genom 1809 års grundlag. I Finland bestod den som gällande lag till 1919, då en ny regeringsform trädde i kraft.

35. *Kongl. maj:ts och riksens ständers faststälde regerings-form.* Dat. Stockholm then 21 aug. 1772. Sthlm, Kongl. tryckeriet, 1772. 4:o. 30 s. Tagen ur band och med en gammal bläcknotering i nedre marginalen på titelbladet. Sidorna 3-6 loss i häftningen. *900

Bring Riksdagshandlingar s. 136. Detta är den regeringsform Gustav III lät införa direkt efter statskuppen 1772.

36. KRYGER, J. F. *Tal om lagarnas och sedernas verkan på borgerliga näringar;* hållit för kongl. Vetensk. academiens, vid præsidiij nedläggande, den 14 oktober 1767. Sthlm, L. Salvius, 1767. 8:o. 36 s. Med grav. titelvinjett. Tagen ur band. Någon enstaka liten lagerfläck. Första och sista sidan lätt solkiga. Med Örebro läns hushållningssällskaps stpl på titelbladet. *750

Med svar av Vetenskapsakademiens sekreterare Pehr Wargentin på s. 33-36. Johan Fredric Kryger (1707-77) var anställd vid Manufakturkontoret och ledamot av Vetenskapsakademien. Han är en av de flitigaste deltagarna i den ekonomiska debatten i Sverige under frihetstiden, både med flera egna tidsskrifter och en mängd broschyrer.

37. *Leges svecorum gothorumque per docotorem Ragvaldum Ingemundi, ecclesiae archidiaconum Ubsalensis, anno 1481 latinitate primùm donatæ; nunc autem zelo patriæ illustrandæ Johannis Mesenii, à multiplici libroriorum errore fideliter vindicataæ, pristino tamen tenori & candori relictæ, luci publicæ cum legum indice locupletissimo consecrantur.* Sthlm, C. Reusner, 1614. 4:o. (8),341,(18) s. Titelsidan tryckt i rött och svart. Samtida lite fläckigt pergamentbd med handskrivna ryggtitel. Försättsbladet med en bortskuren namnteckning upptill. Pappersförlust i yttermarginalen tillsammans med textförluster på s. (3-4). Ett bortrivet övre hörn med pagineringsförluster på s. 1-2. Fuktränder i övre marginalen från titelbladet till s. 44 och på s. 127-201. Vaxljusfläckar på s. 111-12. Med två äldre namnteckningar, J. Schick och Eric Edman, den senare överstruken och ur Ihreska biblioteket på Ekebyhof. Med Dan Korn's namnteckning från 2003. *5000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 482-83. Rudbeck Svensk lagbibliografi 7. Konung Magnus Erikssons landslag översattes under senmedeltiden till latin av Ragvald Ingemundsson och utgavs här för första gången av Johannes Messenius.

38. (LUNDEQVIST, N. V.) *Den swenske hand-sekreteraren,* eller anvisning till uppsättande såväl af alla slags egentliga bref, med åtföljande rättskrifningslära, som af juridiska skrifter, inlagor, kontrakter, fullmakter, skuldebref m.m., äfwensom af räkningar och enskilt bokhålleri. Med talrika mönster och formulärer. Jemte ett bihang, innehållande kort ordbok öfwer de i tal och skrift wanligast förekommande utländska ord. Af B. U. Pettersson. Tionde granskade och betydligt tillökta upplagan. Sthlm, S. Rumstedt, 1861. 8:o. (8),279,(1 blank),xxiv s. Grönt samtida halvsaffianbd med

sparsamt guldornerad rygg, grönstänkta snitt och guldpräglat titeltryck på rygg och främre pärm. Ryggen lätt blekt och med en liten fläck. Inlagan med obetydliga småfläckar. Läsbandet har lämnat ett svagt spår i innermarginalen på s. 120-21. Från Östanå. *1200

Första upplagan utkom 1833. Den sista pagineringsföljden innehåller ordboken. Författaren var namnkunnig bokhandlare i Uppsala.

39. LUNDIUS, C. *Dissertatio de origine majestatis civilis, per occasionem verborum cap. IV § 9 kon. br. II. Pro regis alumnis habita in audit. gustav. maj. ad d. XVIII mens. mart. ann. MDCXCI et excusa anno MDCXCII. A.a.* (Uppsala, 1692). 4:o. (4), 39 s. Tagen ur band. Enstaka småfläckar. Med små lagningar på s. 36 och 39. Några blad loss mot slutet. Två blad medbundna ur annat arbete. *1100
Lidén Catalogus disputationum 10. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 6833. Här försvarar Lundius machiavelliskt Karl XI:s envælde och menar att den konungliga makten står över lagen.

40. LUNDIUS, C. *Notæ ac observationes in literas rom. pontificis Agapeti II de prærogativa atque eminentia regis Upsalensis, sive Svionie. Accedunt prolegomena, quibus gloria linguæ & rei svionicæ, contra nonnemini insultus, atque haud ita pridem editas cavillationes, evidentissimis rationibus vindicatur.* Uppsala, (Rudbeckska tryckeriet), (1702)-03. Folio. (11,1 blank), 20,1-48 s. Med träsnittsillustrationer i texten. Ngt nött samtida skinnbd med upphöjda bind, oxiderade ryggdekorationer och helt guldsnitt. Dubbla oxiderade ramverk på pärmarna med olikfärgade fält. Turkmarmorade för- och eftersättsblad. Ryggen ngt blekt och de yttre falsarna spruckna nedtill. Minimala ytliga maskangrepp på främre pärm och pärmarna ngt bågnade. Titelbladet och de följande tryckta dedikationerna ngt bruntonade. Enstaka fläckar, t.ex. på s. 35-36. Med Eric Edman Johanssons och Samuel Triewalds namnteckningar samt Carl Jedvard Bondes formklippta exlibris. Från Ericssberg. *8500

Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 6896. Enligt Per Hierta var Lundius "Notæ" det Rudbeckska tryckeriets sista arbete före branden (jämte fjärde delen av Atland) och en stor del av upplagan gick upp i rök. Warmholtz skriver att "boken är nu för tiden nog sälsynt". Lundius lät 1703 trycka ett nytt titelblad samt tre olika dedikationer till en del av de exemplar som fanns kvar. Dessa blad är mycket ovanliga men finns alltså i detta exemplar. Själva påvebullan är ett grovt falsarium som går ut på att visa att Västgötalagens beskrivning av Danaholmstraktaten, då den svenska kungen satt till häst

och den danska kungen höll i betset, är sann, till skillnad från Skånelagens skildring, som är den omvända. Nils Ahnlund har visat att den notoriska lustlögnaren Nils Rabenius, kyrkoherde i Hedemora, lämnat sitt visitkort i texten, då den västmanländska representanten påstås tillhöra släkten Rabbe, en uppdiktad medeltida släkt som Rabenius påstod sig vara ättling till. Han skapade sig ett fint stamträd genom att föra in Rabbenamnet i medeltida handskrifter och i egna falsarier som detta. Gränsförteckningen är slarvigt redigerad, så samma gränsmärken återkommer i olika förvanskade skepnader och Västergötlands gräns mot Småland har också kommit med! Samuel Triewald (1688-1743), vars namnteckning återfinns i föreliggande exemplar, var författare, diplomat och ledamot av Vetenskapsakademien. Hans "Lärespån uti svenska skaldekonsten" utkom postumt 1756.

41. *Magistratens, stads-fiscalens och stads-betjenternes i Sköfde underdåniga berättelse til kongl. maj:t, jämte underdånig bönfällan, om beskydd emot öfwerwäld af hustru Mariana Wetterman, tillika med justitiæ-cancellaren och commendeuren högwälb. hr. E. v. Stockenströms bref til landshöfdingen och commendeuren gref Lagerberg och til advocat-fiscalen Morath, angående densamma.* Sthlm, L. Salvius, 1768. 4:o. (8) s. + *Acter, innehållande så wäl advocat-fiscalens, i kongl. maj:ts och riksens höglofl. Gjöta hof-rätt, ämbetes memorial på justitiæcancellarens aflätne skrifwelse*, hwilken förut på trycket utkommit, rörande en hos vicehäradshöfdingen och borgaren i Schiöfde, Carl Anders Ullquist, af magistraten derstädes för des amazoninnas eller hustrus desperata motstånd, uphörda executions-förrättning, med mera, som bemälte magistrats deröfwer uti högbemälte hof-rätt, afgifne förklaring. Sthlm, kongl. Finska boktryckeriet, 1768. 4:o. 8 s. Ngt nött marmorerat pappbd med svart titeletikett i skinn på frampärmen. Liten lagning i övre hörnet på s. (4) och (6). "Acter" löst bifogad och tagen ur band, ngt bruntonad och med lagat nederhorn på titelbladet. *7500

Bring Rättegångshandlingar 257:1-2. Allt som trycktes i detta mål. Klemming, som behandlar arbetet i "Ur en antecknares samlingar", kallar den mycket rara skriften "oerhörd och makalös i alla afseenden".

42. MARIEN, T. A. de. *Tableau des droits & usages de commerce relatifs au passage du Sund.* Köpenhamn, N. Möller, 1776. 8:o. (6), 112 s. & 1 utvikbar tryckt tabell. Häftad i samtida gråpappersomslag med skadad rygg. Främre omslagets insida med spår av borttaget exlibris. Med fuktränder. Titelsidan med namnteckningen "König" och baksidan med anteckningar. *2000

Bibliotheca danica II:819. Översattes till danska, spanska och tyska. Marien var verksam i Helsingör som "attaché au commerce". Boken är en handbok för köpmän och behandlar Öresundstullens och Östersjöhandelns historia och dess juridiska tillämpning samt ger dessutom seglingsanvisningar.

43. MODEER, A. *Samling af kongl. förordningar, resolutioner, bref och andra stadgar rörande landtmäteriet och lands culturen i almänhet samt the theraf följande förmoner och rättigheter: med nödige parallel ställen och anmärkningar samt tillämpning af allmänna lagen, författad och utgifwen.* Kalmar, L. Lindeblad, 1765. 4:o. (12),209,(35) s. Ngt nött samtida hfrbd med upphöjda bind. oxiderad ryggdekor och stänkta snitt. Ryggen torr, blekt och flammig. Författarnamnet skrivet med rödkrita i yttermarginalen på s. (2), möjligen en beställningsanteckning av en bokbindare. Enstaka lagerfläckar och råkanter. Fint ex. med handskriften dedikation till Christopher Faxell och Ulric Celsing initials. Från Biby. *5000

Hebbe Den svenska lantbrukslitteraturen 1987. Med förklarande anmärkningar och register. Christopher Faxell (1704-80) var överinspektör vid Lantmåteriverket och från 1775 överdirektör, en tjänst han redan periodvis skött under Jacob Faggots sjukdom. Adolph Modéer (1739-99) var lantmätare, ekonomisk författare och sekreterare i Patriotiska sällskapet. I den tjänsten ingick även redaktörskapet av sällskapets "Hushållnings journal". Han var även ledamot av Vetenskapsakademien i Stockholm och Vetenskaps- och vitterhetssamhället i Göteborg.

44. NEHRMAN-(EHRENSTRÅLE), D. *Föreläsningar öfwer giftermåls balken, hålne wid kongl. academien i Lund.* Sthlm, hos G. Kiesewetter, 1747. 4:o. (20),220 s. + NEHRMAN-(EHRENSTRÅLE), D. *Föreläsningar öfwer ärfda-balken, hållne wid kongl. academien i Lund.* Sthlm och Uppsala, hos G. Kiesewetter, 1752. 4:o. (10),262 s. Trevligt men ngt nött stänkdekorerat samtida hfrbd med upphöjda bind och stänkta snitt. Ryggen med ytliga sprickor och några små maskhål nederst i den främre ytterfalsen. Pärmarna lite skavda och med ett ytligt litet maskangrepp på den bakre pärmens nedre del. Det andra opagerade bladet i det första arbetet med några mörka fläckar i yttermarginalen och på s. 11 en reva överst i yttermarginalen. Lite småfläckig och från s. 150 till slutet, delvis med tråkiga mörka fuktfläckar i marginalerna, vilket eventuellt kan ha varit mögel. Det andra arbetet med en bläckfläck nederst på s. (10), några större fläckar i yttermarginalen på s. 109-10, 216 och i nedre marginalen på s. 229-30. Ett avrivit nedre

hörn på s. 225 och en pappersförlust i yttermarginalen på s. 255. Med Gottfried Kiesewetters lilla bokhandlarsignatur nederst på titelbladen. *1000

Utgiven på G. Kiesewetters förlag. David Nehrman (1695-1769) var från 1720 professor i juridik i Lund och är 1700-talets viktigaste författare på juridikens område i Sverige. Under sin studietid hade han tagit intryck av bland andra A. Rydelius i Lund och på utländska universitet inhämtat kunskaper om Pufendorfs och Hobbes naturrättsliga teorier. Den lundensiska lärostolen omfattade vid hans tillträde både romersk och svensk rätt, men Nehrman varnade i sin undervisning för den förvirring det kunde innebära att studera den romerska rätten. Den svenska lagen var av en helt annan art, sprungen ur naturrätten, och det var den som skulle studeras och analyseras. Sitt viktigaste arbete, "Inledning til then svenska iurisprudentiam civilem", utgav Nehrman redan 1729. Han deltog som sakkunnig i förberedelserna inför 1734 års lag och utgav även flera andra arbeten med viktiga kommentarer till lagen. 1746 adlades han Ehrenstråle.

45. NEHRMAN-(EHRENSTRÅLE), D. *Inledning til then svenska iurisprudentiam civilem, af naturens lagh och Sweriges rikets äldre och nyare stadgar utdragen och upsatt.* Lund, L. Decreaux, 1729. 4:o. (10),192,195-218,217-424,(14) s. + NEHRMAN-(EHRENSTRÅLE), D. *Inledning til then svenska processum civilem, efter Sweriges rikets äldre och nyare stadgar/ författad och upsatt.* Lund, L. Decreaux, 1732. 4:o. (12),466,(22) s. Ganska nött men trevligt samtida skinnbd med upphöjda bind, blindpressad eller möjligen oxiderad



ryggdekor och ljusbrun titeletikett. Stänkta snitt. Smärre maskhål på ryggen och i de yttre falsarna. Ytliga sprickor på ryggen. Bakre pärmerna lite bräckt i nedre hörn. Insidan av främre pärm med nummeretikett och raderade respektive överstrukna gamla namnteckningar. Försättsbladen, varav ett är lite löst, med samtida handskrivet register. En överstruken namnteckning på titelbladet. I det första arbetet har pappersförtunning medfört ett flertal gamla lagningar i marginalerna, t.ex. på s. 41, 43, 229 och 231. I det andra arbetet förekommer ett par enstaka lagningar i de övre hörnen på s. 109-12. En fläck på s. 65 i det första arbetet och på s. 200 i det andra. Bläckstänk i texten på s. 121-22 och 349 i det första arbetet och på s. 138-40 och 406 i det andra. Några revor i texten på s. 95 och

(5) i det sista opaginerade stycket av det första arbetet och i den inre marginalen på s. 7 i det andra. Ex. som har trevlig patina. Med Johan Haganders exlibris. *6000

David Nehrman, 1756 adlad Ehrenstråle (1695-1769), professor i svensk och romersk rätt vid Lunds universitet, är en av våra allra mest berömda jurister. Under 33 år skötte han så gott som ensam hela den juridiska undervisningen i Lund och föreläste över praktiskt taget alla juridikens dåvarande ämnen. Trots den allmänna uppskattning som kom Nehrman till del, trivdes han inte i längden med sitt ansträngande arbete utan ville byta ut professuren mot något praktiskt ämbete eller någon annan mindre betungande professur. Alla hans ansökningar om transport avisades dock med motiveringen att ingen lämplig efterträdare stod till buds. 1740 synes han ha resignerat och funnit sig i sitt öde och efter avskedstagandet 1753 slog han sig ned på sin egendom Säby i Småland och ägnade sig under resten av sitt liv omväxlande åt lantbruk och litterära sysselsättningar. Av hans skrifter anses "Inledning til then svenska jurisprudentiam civilem" vara hans förnämsta arbete. En ny omarbetad upplaga utkom 1746 med anledning av de nya bestämmelserna i 1734 års lag. Av "Inledning til then svenska processum civilem" utkom en ny upplaga 1751. Den var likaledes omarbetad med anledning av 1734 års lag. "Svenskt biografiskt lexikon" menar att hans arbeten "ha utövat ett mäktigt inflytande på samtidens rättsutveckling. Ännu femtio år efter E:s död begagnades hans läroböcker vid Lunds universitet". Johan Hagander (1896-1991) var bland annat justitieråd och överståthållare i Stockholm.

46. NEHRMAN-(EHRENSTRÅLE), D. *Inledning til then svenska iurisprudentiam civilem*, af naturens lagh och Sweriges rikets äldre och nyare stadgar utdragen och upsatt. Lund, L. Decreaux, 1729. 4:o. (10),192,195-218,217-424,(14) s. + NEHRMAN-(EHRENSTRÅLE), D. *Inledning til then svenska processum civilem*, efter Sweriges rikets äldre och nyare stadgar/ författad och upsatt. Lund, L. Decreaux, 1732. 4:o. (12),466,(22) s. Nära samtida något nött hfrbd med upphöjda bind, guldlinjrad rygg och svart titeetikett. Återkommande fuktfleck i övre marginalen och enstaka andra fläckar. Andra arbetet delvis lite bruntonat och mer fläckigt. Försättsbladet med bortklippt namnteckning och på titelbladet den överstrukna tillskriften "Palmquist". På pärmens insida Claës E. Nybergs vackra samtida namnteckning som även återkommer i två versioner, varav en som stpl, på första arbetets titelblad, den ena gången daterad 1795. *5000

David Nehrman, 1756 adlad Ehrenstråle (1695-1769), professor i svensk och romersk rätt vid Lunds universitet, är en av våra allra mest berömda jurister. Under 33 år höll han så gott som ensam hela den juridiska undervisningen i Lund och föreläste över praktiskt taget alla juridikens dåvarande äm-

nen. Trots den allmänna uppskattning som kom Nehrman till del, trivdes han inte i längden med sitt ansträngande arbete utan ville byta ut professuren mot något praktiskt ämbete eller någon annan mindre betungande professur. Alla hans ansökningar om transport avisades dock med motiveringen att ingen lämplig efterträdare stod till buds. 1740 synes han ha resignerat och funnit sig i sitt öde och efter avskedstagandet 1753 slog han sig ned på sin egendom Säby i Småland och ägnade sig under resten av sitt liv omväxlande åt lantbruk och litterära sysselsättningar. Av hans skrifter anses "Inledning til then svenska jurisprudentiam civilem" vara hans förnämsta arbete. En ny omarbetad upplaga utkom 1746 med anledning av de nya bestämmelserna i 1734 års lag. Av "Inledning til then svenska processum civilem" utkom en ny upplaga 1751. Den var likaledes omarbetad med anledning av 1734 års lag. "Svenskt biografiskt lexikon" menar att hans arbeten "ha utövat ett mäktigt inflytande på samtidens rättsutveckling. Ännu femtio år efter E:s död begagnades hans läroböcker vid Lunds universitet".

47. NEHRMAN-(EHRENSTRÅLE), D. *Inledning til then svenska processum civilem*, efter Sweriges rikets äldre och nyare stadgar/ författad och upsatt. Lund, L. Decreaux, 1732. 4:o. (12),466,(22) s. Ngt nött samtida skinnbd med upphöjda bind, guldornerad rygg, brungul titeetikett och rödstänkta snitt. Ryggorningen har delvis tappat sin förgyllning. Minimala maskhål i främre falsen och på ryggen. Bra inlaga med några enstaka fläckar, t.ex. en kraftig rostfläck på s. 151 i texten och en liten fläck i yttermarginalen på s. 409-10. *2000

En ny upplaga utkom 1751. David Nehrman (1695-1769) var från 1720 professor i juridik i Lund och är 1700-talets viktigaste författare på juridikens område i Sverige. Under sin studietid hade han tagit intryck av bland andra A. Rydelius i Lund och på utländska universitet inhämtat kunskaper om Pufendorfs och Hobbes naturrättsliga teorier. Den lundensiska lärostolen omfattade vid hans tillträde både romersk och svensk rätt, men Nehrman varnade i sin undervisning för den förvirring det kunde innebära att studera den romerska rätten. Den svenska lagen var av en helt annan art, sprungen ur naturrätten, och det var den som skulle studeras och analyseras. Sitt viktigaste arbete, "Inledning til then svenska iurisprudentiam civilem", utgav Nehrman redan 1729. Han deltog som sakkunnig i förberedelserna inför 1734 års lag och utgav även flera arbeten med viktiga kommentarer till lagen. 1746 adlades han Ehrenstråle men adelsbrevet utskrevs inte förrän 1756.

48. *Ny lag-samling*, utarbetad i alfabetisk ordning år 1843, hvori fullständigt upptagas ej allenast de förordningar, som ändra eller förklara allmänna lagen från år 1836, då sista lag-samlingen utkom, utan ock grundlags-förändringar och andra stadganden för nödigt supplement till N. W. Lundequists Juridiska handbok. Sthlm, Wikströmska boktryckeriet, 1843. 8:o. (2),93 s. Häftad och oskuren i tryckt blekrosa omslag. Några sidor lätt

bruntonade. Med Abr. Boströms namnteckning. Från Östanå. *300

Alfabetiskt uppställd från "Afrads-spannmål" till "Äktenskap" och med ett register ordnat efter lagbalkarna.

49. (NYBOHM, L. E.) *Trefall minnes hielp wid lagboken*, til bruk och gagn, som anmärkningen til hwarje del wisar. (1). Sthlm, C. J. Röpke, 1745. 8:o. (16),352 s. Ngt nött men trevligt samtida hfrbd med upphöjda bind och brunt infärgat titelfält samt stänkta snitt. Pärnarna lite skavda och med några små ytliga maskangrepp. Inlagan med fuktfläckar som dyker upp här och där genom hela verket. Några små hål och mindre nagg i marginalerna och en större pappersförlust i yttermarginalen på s. 153. En gammal namnteckning, Conrad Gustav Hulting, i nedre marginalen på s. 50. Försättsbladet saknas. *1500

Allt som utkom. Ett nytt titelblad med impressum återfinns på s. 1 och har texten: "Första delen af minnes hielpen wid lagboken, bestående i summariskt innehåll af Sweriges rikets lag, åhr 1734 gillad och antagen, och sedermera åhr 1736 almännelig giord; under hufwud-titel å hwart capitel, och särskildt titel å hwar paragraph; i naturlig ordning, efter ställningen i lagboken af balkar, capitel och paragrapher".

50. RABENIUS, L. G. [preses] & RONEBERG, E. G. [respondent]. *Academisk afhandling om husesyner*. A.a. Uppsala, Zeipel och Palmblad, 1818. 4:o. (2),23 s. Häftad. Oskuren. Titelbladet obetydligt solkigt överst. Ur L. F. Rääfs bibliotek. *500
Marklin Catalogus disputationum 8.

51. RABENIUS, O. [preses] & FRÖLICH, C. G. [respondent]. *De antiquis Westro-Gothicæ legiferis dissertatio*. A.a. Uppsala, J. Edman, (1769). 4:o. (6),92,XIV s. Med 6 träsnittsillustrationer i texten. Ngt nött hklbd från slutet av 1800-talet med bortrivet hörn på försättsbladet. Genomgående fukttrand i inre marginalen. Rostfläck i nedre inre hörnet, som orsakat ett hål i de sista tio bladen. Liten reva i s. 63. Någon enstaka rättelse i bläck. *1000
Lidén Catalogus disputationum 18. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 519. Frölich förtecknar västgötska lagmän efter Västgötalagens lagmanslängd, med kompletteringar efter skilda dokument t.o.m. 1500-talet. De avslutande sidorna med romersk paginering innehåller avtryck av tolv medeltida handlingar.

52. (RINGSTRÖM, J. E.) *Sjölags- och seglationslexicon*. Författadt af J. E. Rm. I-II. Sthlm, Marquardska tryckeriet, 1816. 8:o. (8),95 + 115 s. Häftad och oskuren i samtida gråpappomslag.

Blekt rygg. Bra inlaga med endast några enstaka lagerfläckar. Några sidor ouppskurna. Fint ex. från Ericsberg. *3000

Första delen är avfattad som en ordbok, medan den andra citerar gällande lagar och förordningar till dessa ord. Johan Erik Ringström (1746-1820) lämnade sin faders restaurangverksamhet i Stockholm och reste till Frankrike där han gick med i franska armén, blev officer, men avslutade denna bana för att studera språk i Paris, bland annat kinesiska. Återkommen i Stockholm arbetade han som översättare och sammanställde en handskriven kinesisk grammatik som han skänkte till kronprins Gustav Adolf. Han användes ofta som tolk av sjöassuranskompanier och fick då tillfälle att lära sig sjölagrätt.

53. (ROUSTAN, A. J.) *Hvilka medel kunna förbättra et fördärfvat folk*, och hvilken är den fulkomligaste plan lagstiftaren i sådan afsikt bör följa? Öfversättning. Sthlm, J. C. Holmberg, 1792. 8:o. 46,(2 blanka) s. Häftad. Titelbladet ngt nött, solkigt och med liten bläckfläck i övre hörnet samt samtida anteckning om författaren och översättaren. Med fula bibl.- och utgallringsstplr på titelbladet, s. 16 och sista bladet. *450

Översatt av Johan Lorens Odhelius ur sista delen av författarens "Offrande aux autels & a la patrie". Utgavs på svenska första gången 1768. Är ett svar på frågan som ursprungligen ställdes av Vetenskapssällskapet i Bern. Arbetets andra del hade tidigare tryckts och utgivits i Uppsala under titeln "Historisk granskning öfver de af herr Voltaire förefigfne fyra lyckosaliga tider".

54. RUDBECK, J. *Beskrivande och illustrerad förteckning över de upplagor av Sveriges landskapslagar, landslagar och stadslagar som av trycket blivit utgivna* intill dess Sveriges rikets lag blev gillad och antagen på riksdagen år 1734. Bibliografi. Sthlm, 1915. (6),VIII,84,(1) s. Häftad. Omslaget lätt nött med något naggade kanter. *700

Tryckt i 350 exemplar, varav detta är nummer 107. Praktfullt tryck av bröderna Lagerström av en mycket välgjord bibliografi som är det självklara standardverket på området.

55. RUDBECK, J. *Beskrivande och illustrerad förteckning över de upplagor av Sveriges landskapslagar, landslagar och stadslagar som av trycket blivit utgivna* intill dess Sveriges rikets lag blev gillad och antagen på riksdagen år 1734. Bibliografi. Sthlm, 1915. (2 blanka,6),VIII,84,(1,3 blanka,1) s. & 1 utvikbar plansch & 14 originalblad. Häftad och oskuren i trasig enkel skyddskassett på vilken namnet Treffenberg är skrivet. *6000

Tryckt i 350 nummerade exemplar, varav detta är nr XIV av 30 exemplar med inklistrade originalblad ur olika lagupplagor

mellan 1607 och 1688. Praktfullt tryck av bröderna Lagerström av en mycket välgjord bibliografi som är det självklara standardverket på området.

56. *Russisch-kaiserliche Ordnung der Handels-Schiffahrt auf Flüssen Seen und Meeren*. Auf allerhöchsten Befehl aus dem Russischen übersezt von C. G. Arndt. I-II. St. Petersburg, Weitbrecht und Schnoor, 1781-82. 4:o. XVI,78,(2 blanka) + XIII,(1 blank),79-89,100-101,92-149 s. Samtida hfrbd med upphöjda bind, sparsamt guldornerad rygg, brun titeletikett av glättad papp och rödstänkta snitt. Främre pärmen med en mindre fuktskada. Inlagan ren och tryckt på tjockt papper. *8000

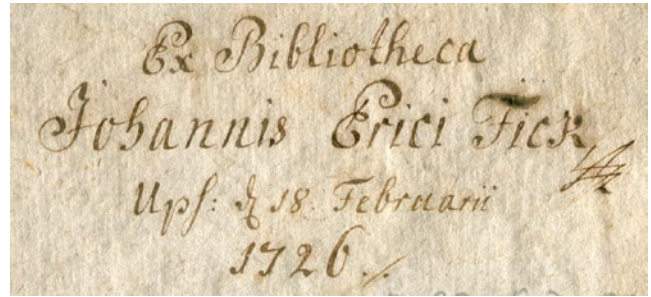
Christian Gottlieb von Arndt (1743-1829) var historiker och länge i Katarina den storas tjänst. Han gav bland annat ut den tyskspråkiga "St. Petersburger Journal".

57. RYDIN, H. L. *Bidrag till svenska skogs-lagstiftningens historia*. A.a. Lund, Berlingska boktryckeriet respektive Uppsala, Wahlström & c., 1853. 8:o. (2),71 s. Häftad. Titelbladet och s. 49-64 lätt lagerfläckiga. Ur L. F. Rääfs bibliotek. *800

Marklin Catalogus disputationum 1. Ahnfelt skriver apopå L. F. Rääfs skogsintresse: "En hjertesak för honom var ock besparingen af skogen, och mot skogssköflingen der i orten inlade han sitt ord innan ännu någon anade att han skulle bli så sannspådd".

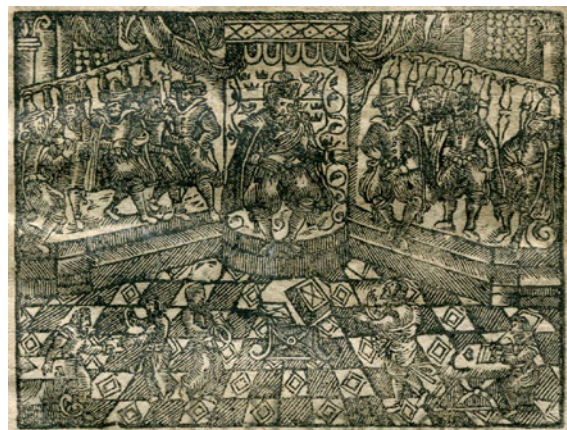
58. RÅLAMB, C. *Observationes juris practicæ*. Thet är/ åthskillige påminnelser uthi rättegångs saker/ grundade uthi gudz ord/ Sweriges lagh och recesser: förklarade aff then andelige och främmande werldzlige lagh: med förnähme lärde mäns skriffter och öfwereens stämmande stadfästade: tienlige så wäl kärandom som swarandom. Til rättelse och underwissning sammandragne för en rum tijd sedan. Med h.k.m. privilegio andra gång uplagde/ och i några måål förökade. Hwar hoos ock nu högtbemälte herres beskriffning om thess constantinopolitaniske resa och legation til Portam Otomannicam bijfogad är. Sthlm, H. Keyser, 1679. 4:o. (16),330,(37,1 blank),1-93,(11) s. Nött nära samtida skinnbd med upphöjda bind, blindlinjerad rygg och blåstänkta snitt. Ryggen med delar skinnnet avskavt överst och nederst samt ett hål på ett av binden. Pärmarna ngt skavda och med stötta hörn. Främre inre falsen delvis lite sprucken och den bakre inre med genomgående spricka och små maskangrepp överst, vilket även går in en bit i de sista bladen. Inlagan lite lager- och småfläckig. Understrykningar i början och en del sporadiska marginalanteckningar. Med Johan Eric Ficks namnteck-

ning daterad den 18 februari 1726, en svårläsbar namnteckning daterad 1837 och J. A. Borgströms exlibris samt R. Borgströms namnteckning. *5000



Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 808. Första upplagan utkom 1674. Med hyllningstext av J. Loccenius. Clas Rålamb (1622-98) var riksråd, överståthållare och president i Göta hovrätt. Han var en av tidens främsta och mest lärda politiker och jurister. Boken är en klassisk handledning i civil- och civilprocessrätt, ägande-, testaments- och arvsrätt m.m. Den avslutande avdelningen, som har separat deltitelblad och egen paginering, återfinns endast i denna upplaga och är den äldsta svenska reseskildringen till Turkiet. Rålamb reste dit 1658 som Karl X Gustavs sändebud med uppdraget att förhandla fram en pakt med det Osmanska riket mot Polen och Österrike. J. E. Fick (1703-60) var professor i juridik vid Uppsala universitet och undervisade främst i processrätt. Kommen från enkla förhållanden hade han gjort den verkliga "klassresan", beskrivet i ett brev till universitetskanslern 1747 där han säger sig ha studerat i obeskrivlig fattigdom och nu ha ett hushåll på 17 personer att försörja. Johan Alfred Borgström (1855-1941) var redaktör för "Wecko-posten", svenska baptistsamfundets organ.

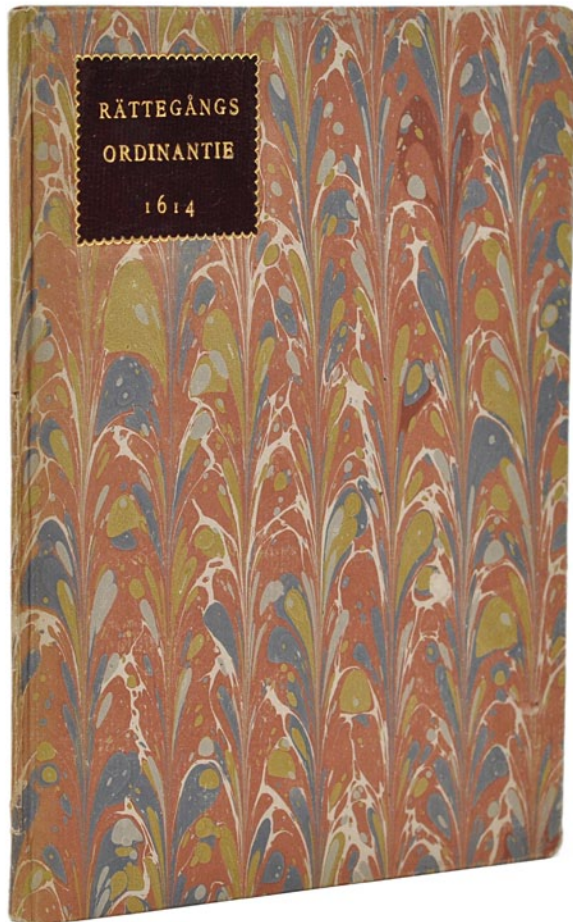
59. *Rättegångs ordinantie*, som effter thenna dagh hollas skal. Giord på rijkdaghen i Örebro/ årh M. DC. XIV. Sthlm, C. Reusner, 1624. 4:o. (19) s. Med träsnittsvinjett på titelsidan och riksvapnet på dess baksida. Grått pappbd med svarta etiketter i skinn på ryggen (G. Christoferson). I nedre marginalen på sista sidan har Petter Ab. Gulin skrivit sitt namn och året 1806. Ur Kurt Winbergs bibliotek. *2500



Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 7515. Ett tidigt omtryck av 1614 års rättegångsordinantier. Det naiva träsnittet på titelbladet föreställer en rättegångsscen i en domstol. I Gustav II Adolfs rättegångsordinantier fastställs rättegångsförfarandet i landets domstolar.

60. *Rättegångs ordinantie*, som effter thenna dagh hollas skal. Giord på rijkzdaghen i Örebro/ åhr M. DC. XIV. Sthlm, (1614?). 4:0. (19) s. Lätt nött marmorert pappbd med mörkbrun titeletikett i skinn på frampärmen (Hedberg, 1949, osignerat). Lite nött och solkig inlaga samt s. (7-10) delvis loss. Liten reva upptill på s. (17-18) och en mindre lagning upptill på sista bladet. Mindre maskhål inledningsvis i nedre marginalen. Med gamla marginalanteckningar. Med J. A. Almquists röda stpl på titelbladet och Kurt Winbergs exlibris. *1500

Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 7515. Det finns flera upplagor av rättegångsordinantierna 1614 och det är svårt att avgöra upplageordning på dessa. Kurt Winberg gissar att denna är tryckt hos Reusner.



61. *Rättegångs ordinantie*, som effter thenna dagh hållas skal. Giord på rijkzdaghen i Örebro/ åhr M. DC. XIV. Sthlm, I. Meurer, (1614-40?). 4:0. (16) s. Stänkekorerat pappbd med svarta etiketter i skinn på ryggen (G. Christoferson). Gammal paginering i övre hörnet och någon enstaka småfläck. Ur Kurt Winbergs bibliotek. *1500

Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 7515. Det finns flera upplagor av rättegångsordinantierna 1614 och det är svårt att avgöra upplageordning på dessa. Av den typografiska utformningen att döma kan denna möjligen vara tryckt på 1630-talet.

62. *Rättegångs ordinantie*, som effter thenna dagh hållas skal. Giordt på rijkzdaghen i Örebro/ åhr M. DC. XIV. Sthlm, I. Meurer, 1614. 4:0. (16) s. Marmorert pappbd med svarta etiketter i skinn på ryggen (G. Christoferson). Inlagan bruntonad och ngt nött. Liten lagning i titelbladets övre hörn och en gammal anteckning i bläck. Sista bladet flammigt. Fina samtida marginalkommentarer i bläck. Ur Kurt Winbergs bibliotek. *900

Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 7515. Det finns flera upplagor av rättegångsordinantierna 1614 och det är svårt att avgöra upplageordning på dessa.

63. *Rättegångs-handlingar*, rörande kongl. swenska tropparnas återtåg från Lauenburgska landet och Lübeck. Sthlm, C. Delén, 1807. 8:0. 184 s. Häftad och oskuren i samtida gråpappersomslag. Ryggen med några mindre revor. Några enstaka små lagerfläckar, t.ex. på titelbladet. Obetydligt bruntonad på s. 72-73. Bra ex. med J. A. Almquists stpl på titelbladet. *2500

Setterwall Svensk historisk bibliografi 3358. Bring Rättegångshandlingar 910: "Avser delvis överste Carl von Morians förhållande vid reträtten".

64. (SACK, G.) *Sammandrag af kongl. bref och resolutioner, angående rang*. Sthlm, P. J. Nyström, 1754. 12:0. (12), 52, (20) s. Ngt nött samtida blått klistermarmorert pappomslag med ny rygg i rött glättat papper. Helt guldsnitt. Med författarens namn skrivet på titelbladets baksida. *1000

Med tryckt dedikation till Carl Fredric Scheffer. Författaren adlades Sackenhielm. Praktisk sammanställning ordnad i rangordning och försedd med ett register. Möjligen rör det sig om författarens namnteckning och i så fall kanske skriven som en kontrollåtgärd för att förhindra att andra än han själv sålde arbetet. Enligt en gammal blyertsanteckning så "indrogs och makulerades" skriften.

65. *Samling af Götheborgs stads privilegier* med därtill hörande handlingar, från 1683, til närvarande tid; tryckt genom stadens äldstes föransaltande år 1783. Göteborg, S. Norberg, (1783). 4:o. (2),364,(46) s. & 1 utvikbar tryckt tabell. Ngt nött nära samtida hfrbd med sparsamt guldornerad rygg och ljusbrun titeletikett i glättad papp. Försättsbladet saknas. Bitvis lagerfläckig. Med smärre bläckfläckar på s. 233 och 245 samt några vikta hörn. Tabellen ngt vårdslöst vikt men hel och ren. *760

Aberstén Bibliographia Gothoburgensis 909 med felaktig kollationering beträffande det avslutande registret.

66. *Sammandrag af bergs-författningar* 1808. Sthlm, H. A. Nordström, 1812. 4:o. (8),255,(1) s. Samtida hfrbd med guldornerad rygg och mörkbrun titeletikett i glättad papp. Gula snitt. Ryggen aningen blekt och med en del små obetydliga fläckar. Inlagan med enstaka obetydliga lagerfläckar och en del råkanter. Trevligt ex. *1750

Ämnesmässigt uppställd sammanfattning av gällande rätt inom området.

67. SAUR, A. *Dives notariorum penus*, das ist: ein new/ schön/ ausserlesen Formular und wlkomlich [!] Notariat Buch oder Spiegel/ darinnen allerley Instrumenten/ Schrifften/ Brieffen und Acten: so in hohen Cantzleyen/ der Keyser/ Chur/ Fürsten und Herren Höf: auch anderer Stände und Stätte Schreibereyen und Consistorien, gefertiget und gestellet werden. Zu sampt den gebür und gewöhnlichen Titulformen/ einem jeden/ seiner Gebür/ Ampts/ Stands und Wesens rechtmässige Titul/ Ehrwörter und Ehrerbietungen zu stellen und zu geben. Darbey auch zu Ende zwo kurtze Formen eines gantzen rechtlichen Process/ gemeiner Oberländischen Stätt und Consistorien/ mit mancherley Producten/ Relationen/ und andern gewöhnlichen Gerichtsubungen/ jeder Terminen biss in End Urtheil/ Appellation und Execution/ zu verhandeln/ wie solche schriftlich und mündlich producirt/ prothocoliret/ extendiret/ und in Acten referiret zu werden pflegen: allen Notarien/ Schreibern/ Advocaten/ Procuratorn/ Gerichts/ Rahts und Ampts Personen oder Verwaltern/ in Verträgen/ Reden/ Schreiben/ &c. bey und ausserhalb Gericht/ ihrer Practick halben/ zuwissen gantz nützlich und hochnöhtig. [...] zusammen getragen. Jetzund aber mit sonderm Fleiss von newen widerumb ersehen/ vermehret/ in XVII Bücher und gewisse Capitul abgetheilt/ und zum

neundten Mahl/ beyd teusch und lateinisch/ correct in Truck geben/ durch M. Cunradum Gerhardum Saurium, LL. Studiosum. Frankfurt am Main, J. Bringern, 1614. Folio. (12),654,(13) s. Titelbladet tryckt i rött och svart. Med träsnittsillustrationer i texten. Nött hfrbd från ca 1700 med upphöjda bind och stänkta snitt. Maskhål i bakre falsen och ytligt på främre pärmerna. Gammal förvärsanteckning på försättsbladet. Nedre yttre hörnet bortklippt på titelbladet. Sporadiska fuktfläckar i övre marginalen. Enstaka rost- och småfläckar. Några beskurna marginalanteckningar. Bläckfläckar i texten på sina håll, t.ex. på s. 247 och 351. Gammal lagning i övre marginalen på s. 357 med minimal textförlust. Med Stora Eks fideikommissbiblioteks stplr. *7500

VD17 1:060085S.

68. SCHARDIUS, S. *Lexicon iuridicum iuris rom. simul et pontificii a doctoribus item et practicis in schola atque foro usitatarum vocum penus*. Et hic Simonis Schardii i.c. clariss. post omnes omnium vigiliis cygneus labor. In hac editione non solùm plurima loca suæ integritati restituta, sed & multa secundò & tertio repetita, sublata. Studio et opera Rudolphi a Kamphausen transsylvani, i.c. clarissimi, & prouinciæ Heinsbergensis præfecti. Catalogum auctorum quorum in hoc Schardij etymologico fit mentio, & ex quibus potissimum est desumptum, statim post præfationem inuenies. Köln, I. Gymnicum, 1593. Folio. (8),1-826,829-1040,(1) s. Med träsnittsvinjett på titelbladet. Samtida pergamentbd. Pärmarna lite skeva och ngt fläckade. Inlagan ngt småfläckad och med enstaka marginalanteckningar. Fuktbläckad i början och slutet. Med E. L. Edmans namnteckning daterad 1698 och Olof Rabenius namnteckning på titelbladet. Från Gustaf Adolf Sparres bibliotek och Trolleholm. *6000

VD16 S 2281. Simon Schardius (1535-73) var assessor i Tyskland och skrev flera större juridiska verk. Olof Rabenius (1730-72) blev doktor i juridik vid Uppsala universitet redan 1752 och professor 1766. Med sitt rörliga intellekt och sin stilistiska färdighet ansåg många att han var en av sin tids främsta jurister. Han skrev bland annat den första svenska juridiska litteraturhistorien, "De fatis litteraturæ in Suecia commentatio", som dock ej hann fullbordas innan han dog. Den omtrycktes senare i Gjörwells "Thesaurus Sveo-Gothicus". Gustaf Adolf Sparre (1802-86) var justitieminister 1848-56. Efter sin avgång som minister utnämndes han till president i Svea hovrätt och avslutade till sist sin karriär som rikskansler från 1864 och fram till sin död. Han ägnade sig även åt forskning

i svenska medeltidshandskrifter, i synnerhet rörande svensk adelsgenealogi från denna tid och byggde upp en stor boksamling, vilken efter hans bortgång förvärvades av släktingen Carl Trolle-Bonde på Trolleholm.

69. SCHRÖDERHEIM, E. *Tal, om den upplysning Sveriges gamla lagar lemna om våre förfäders seder och tänkesätt*; hållet i hans kongl. maj:ts höga närvaro, för kongl. Vetenskaps akademien, vid præsidiij nedläggande, den 8 augusti 1787. Sthlm, J. G. Lange, 1789. 8:o. (4), 28 s. Med grav. titelvinjett. Tagen ur band. Enstaka småfläckar. Med bläcknumrering överst på titelsidan. *900



Setterwall Svensk historisk bibliografi 6474 med avvikande kollationering. Med svar av Vetenskapsakademiens sekreterare J. G. Wilcke på s. 25-28. "Svenskt biografiskt lexikon" skriver: "Som en av sin tids mest uppburna talare framträdde S med en rad åminnelsetal, där en försiktig kritik någon gång smyger sig in i den traditionella panegyriken. I ett par ambitiösa presidietal i VA tog han upp ämnen ur sv historia. Det första, från aug 1787, behandlar folkliga seder och bruk såsom de återspeglas i de medeltida lagarna".

70. (SCHÖS, H.) *Försök til någon tydning och utredning af the ämnen och ordasätt/ hwilka Sweriges rikets lag, af år 1734, innehåller: hämtad utur guds och naturens lag, swenska äldre och nyare handlingar uti justitiæ- politie- och oeconomie-ärender: lärdas skrifter, samt förfarenheten och bruket wid domstolarne. Til ungdomens tjänst. I. delen.* Sthlm, Kongl. finska boktryckeriet, 1766. 4:o. (8), 69, (11) s. Tagen ur band. *1000

Allt som utkom. Innehåller bland annat en "chronographisk lag-förteckning" över lagtexter från Fornjoter till Adolf Fredrik.

71. *Sententia ordinum regni Sveciæ, in quosdam de collegio senatorum, decimâ nonâ februarij, anno millesimo, quingentesimo, nonagesimo prolata. Si-*

*militer acta iuridici processus, unâ cum sententiâ capitali, in quatuor patriæ perduelles, nempè Gustavum Baner, Ericum Sparre, Stenonem Baner, & Turonem Bielke, senatorio defunctos munere, Lincopiæ à statibus regni universis, anno millesimo, sexcentesimo pronunciatâ: sicut etiâ perduellis illius Erici Sparre protestatio, contra præfatum iudicium, ab ipso in circo supplicij, quandò simul cum tribus illis memoratis perduellis, promeritas luiturus esset pœnas, ibidem vigesimâ martij recitata, atq legitimâ responsione confutata. Denique in Hogenschildi Bielke crimina inquisitio facta, atq legitima secundum allegata, & probata, in illum lata sententia, anno 1605. Omnibus veritatis amantibus, & huius rei cognoscendæ cupidis informationi. Sthlm, ex molybdographiâ Guttervicianâ, 1610. 4:o. (2), 90 s. Tagen ur band. Några mindre fuktränder. Den tryckta pagineringen delvis ersatt med handskriften. Bra ex. *2100*

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 849. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 3339. Denna skrift om Linköpings blodbad utkom på svenska år 1600 och 1609. Den latinska upplagan är utökad med domen mot Hogenskild Bielke och översatt av Johannes Messenius.

72. (SILVIUS, D.) *Påminnelser angående successions-rättigheten i Sweriges rikel* samt det så kallade souveraine wäldet/ upsatte i januarii månad 1719. Sthlm, Kongl. tryckeriet, 1720. 4:o. (40) s. Stänkdekorerat pappbd med svart titeletikett (G. Christoferson). Mer eller mindre genomgående fuktfläck i övre marginalen. En del understrykningar. Titelsidan ngt solkig. Med O. A. Odhelius namnteckning. Skrivpappersex. ur Kurt Winbergs samling. *2500

Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 6846. Översattes även till tyska. Titelvarianten med kortare impressum. I arbetet, som var färdigskrivet i januari 1719, argumenterades för ett konstitutionellt statsskick i stället för kungligt envælde. "Svenskt biografiskt lexikon" menar att Silvius "kan betecknas som ideolog för den tidiga frihetstidens Sverige" och att "S:s Påminnelser avspeglar tillfälliga maktintressen och taktiska överväganden i situationen efter envældets fall, men de uttrycker också principiella resonemang grundade i samtidens politiska teorier. S var beläst, bekant med naturrättern men också med kalvinistiska idéer om individens rättigheter och med engelska politiska förhållanden. Hans Påminnelser är märkliga därför att de i en större sammanhängande argumentering för första gången på sv språket formulerar centrala begrepp i det moderna politiska tänkandet: stat, nation, folk, 'ågande rättighet', 'frihet till sin person', 'nationens välfärd', despotisk, suveränitet."

73. [Skånelagen] *Hær begynnes skonskæ logh paa ræth danskæ och ær skifft i xvij bøgher oc hwer bogh haffuer sith register. Oc ær wæl offuer seeth och rættelighe corrigeret.* Köpenhamn, G. aff Gemen, 1505. 4:o. A6-Q6,R5 = (101) blad. Med träsnittsvinjetter på titelbladets båda sidor och på sista sidan samt målade initialer i rött i texten. Trevligt lätt nött hfrbd från 1700-talets andra hälft med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg och röd titeletikett. Röda snitt. Försättsbladet saknas. Spridda fläckar och delvis med fuktränder, främst i marginalen. Delvis lite snävt skuren i övre marginalen. Titelbladet nära skuret och utbättrat i marginalerna i samband med bindningen. Lagning i nedre marginalen på blad I6. Det avslutande bladet ganska solkigt. Ett fåtal gamla marginaltillägg i bläck, främst på blad L6 och R2. Med Terkel Klevenfeldts namnteckning och krönt ryggexlibris "W. I." samt Ericsbergs biblioteks exlibris. *200000

Nielsen Dansk bibliografi 134. Thesaurus librorum Danicorum 170. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 8141, noten: "den nu för tiden högst sällsynta uplagan af Skåne lagen tr. i Köpenhamn, år 1505". Boktryckare Ghemens ej officiellt sanktionerade utgåva av Skånelagen är en av de äldsta tryckta lagutgåvorna i Norden och den första för Skåne. Boken har med sin fina typografi och handmålade initialer kvar känslan från de medeltida laghandskrifterna. Dansken Terkel Klevenfeldt (1710-77) var genealog och samlare av historiskt material, inte minst sådant med språkinriktning. "Dansk biografiskt lexikon" påtalar att han var en utpräglad samlarnatur och att han som sådan hade avsevärda svårigheter att få någonting själv ur händerna, vilket kom att förbittra hans ålderdom. Hans böcker och manuskript såldes på auktion 1777 efter tryckt katalog.

74. [Skånelagen] SUNONIS, A. *Leges provinciales terræ Scaniæ ante annos 400 latinæ redditæ.* Köpenhamn, L. Benedictus, 1590. 4:o. (*6),A4-O4 = (62) blad. Marmorerat pappbd från mitten av 1800-talet med handskrivna titeletikett. Blåfärgade snitt, vars färg delvis trängt in lite i marginalerna. Med enstaka anteckningar och rättelser i bläck. Med spår av raderad namnteckning på titelbladet och lätt solkigt inledningsvis. Fint ex. ur L. F. Rääfs bibliotek. *35000

Nielsen Dansk bibliografi 1061. Thesaurus librorum Danicorum 182. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 8140. Utgiven av historikern Arild Huitfeldt. Då arbetet var sällsynt redan på 1700-talet trycktes det om 1745 i Joachim von Westphalens "Monumenta inedita". Warmholtz kallar arbetet en översättning av Skånelagen, men egentligen rör det sig om en bearbetning av skånsk rätt författad på latin, möjligen avfattad efter samma källskrift som Skånelagen. Författaren, som

oftast går under sin danska namnform Andreas Sunesen, var ärkebiskop i Lund i början av 1200-talet.

75. STIERNHÖÖK, J. O. *De jure sveonum et gothorum vetusto.* Libri duo quorum primus de judicijs & eorum varietate, de iudicibus, de processibus judiciarijs, probationibus, decisionibus, executionibus, &c. posterior de actionibus sive causis civilibus & criminalibus, denique de jure sacrorum, religione, & quæ religioni inserviunt legibus. Sthlm, N. Wankijf, 1672. 4:o. (21),40,43-126,125-33,136-433,(2) s. Samtida pergamentbd med ljus titeletikett från 1700-talets andra hälft. Stänkta snitt. Etiketten ngt naggad i ena hörnet och ryggen lite solkig. Litet hål i främre ytterfalsen. De allra första sidorna delvis lösa i häftningen. Enstaka småfläckar och fuktränder. Titelbladet och företalet med ändrade årtal från 1672 till 1682. En bokstavs förlust på privilegiebladet. Biblioteksstplr med raderad text i början. *2750

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 890 med felaktig kollationering. Med detta arbete vann Stiernhöök (1596-1675) europeisk ryktbarhet och fick, efter att Geijer långt senare myntat uttrycket, av eftervärlden hedersnamnet "den svenska lagfarens fader". Boken innehåller en historisk översikt över den svenska rättsutvecklingen alltifrån landskapslagarna och fram till 1600-talet och har enhälligt lovordats som ett verk av för sin tid enastående grundlighet och skarpsinnighet.

76. [Strindberg] ASKER, E. *Ny angivelse mot "Giftas"*. Stockholm, J. W. Holms boktryckeri, 1884. 32 s. Häftad. Ryggen lite missfärgad och omslagets nedre kant med minimal reva. Ett fint exemplar. *425

Häradshövdingen Asker pläderar för att ett nytt åtal skall väckas mot "Giftas" sedan den friats för religionsbrott, "ty författaren skymfar sedligheten och den ädlaste delen af alla skapade varelser - qvinnan".

77. (STURTZENBECHER, M.) *Tröst för den brottslige af en känslofull.* Sthlm, C. Deleen, 1817. 12:o. 36 s. Tagen ur band och insatt i en ny blå ryggrensa. Titelbladet ngt fläckigt och inlagan med enstaka lagerfläckar. *1750

Bring Rättegångshandlingar 1081:1. Åhlén & Åhlén Censur och tryckfrihet 18.64. En andra utökad upplaga utkom 1821. I skriften argumenterade författaren för att gud genom sin allsmäktighet också var orsak till de onda gärningarna och att förbrytaren genom frånvaro av fri vilja i praktiken var skuldfri. Åtminstone var det så skriften tolkades. Tankarna väckte stor uppmärksamhet och dess författare åtalades men frikändes. Sturtzenbecher (1760-1836) var en av de ledande swedenborgarna i Stockholm och medlem av Manhemsförbundet. Bland hans vänner märks den unga Almquist i vars skrifter man har velat spåra inflytande från Sturtzenbecher. "Tröst

för den brottslige” är en föregångare till de diskussioner om brottets natur och brottslingens behandling som kom att föras i press och skönlitteratur inte minst under 1840-talet.

78. *Sveriges landz- och stadz lagh* sampt rättegångs ordinantie, rättegångs process, uthtydning på någre gamla ord/ domare regler/ appendix om någre höghmåls saker uthur then h. skriffth utdragne/ såsom ock itt nytt och ganska nyttigt register widh endan bijfogat. Sthlm, H. Keyser, 1661-62. Högsma-12:0. (20),228 + (16),212,(102,2 blanka) s. Samtida ngt solkigt pergamentbd med handskriften ryggtitel. Inledningsvis med fuktrand och titelbladet solkigt. Enstaka blad med svaga fläckar. Med några oläsliga gamla signaturer, Anders Strokirks namnteckning och Oskar Rewells exlibris. *4000



Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 484. Rudbeck Svensk lagbibliografi 23. Trots uppgiften 1662 på det gemensamma titelbladet anger stadslagens titelblad att det arbetet ska vara tryckt 1661. Upplaga i behändigt fickformat. Affärsmannen Oskar Rewell (1857-1930) från Vasa i Finland byggde vid sekelskiftet 1900 upp en stor samling äldre finskt och svenskt tryck. Hans exlibris är ritat av Hugo Simberg.

79. *Sveriges landz-lagh/* effter som hon är aff fordom den stormächtige höghborne furste och herre/ her Carl then ix Sveriges/ Giöthes/ Wendes/ finnars/ carelers/ lappars i Norlanden/ the caijaners och esters i Lijfland/ &c. konung/ öfwersedd/ confirmerat, och åhr 1608 publicerat worden. Men nu på nytt effter the nye uplagde laghböcker medh flere concordantier förbättrat och uthgången. Uplagdt medh Thomas Anderszon Bergmans egen bekostnadt. Sthlm, (I. Meurer, 1667 respektive) J. G. Eberdt, 1683. Högsma-12:0. (2),315,(1) s. + *Sveriges stadz-lagh/* effter den stormächtigste höghborne furstes och herres/ herr Gustaff Adolffs, Sveriges/ Göthes/ och Wendes/ &c. konungz/ storfurstes til Finlandh/ hertigz til Estland och Carelen/ herres uthöf- Ingermanland/ &c. befalning men nu på nytt effter the nye uplagde laghböcker medh flere concordantier förbättrat och uthgången. Såsom ock kongl. m.tz placat, angående revision öfwer justitiæ sakerne/ rättegångz ordinantien, rättegångs process och domare reglor/ tilsatt. Uplagdt aff Thomas Anderszon Berghmann. Sthlm, J. G. Eberdt, 1682-83.

Högsma-12:0. (2),288,(77,1 blank,12) s. Samtida ngt solkigt pergamentbd med rödstänkta snitt. Ryggen med markant vertikalt läsveck. Främre inre fals med en spricka. Frampärmens insida med en raderad namnteckning. Inlagan på sina håll lite småfläckig. Det första arbetet med en liten rostfläck i texten på s. 105-06 med minimal textförlust. En mörk vaxljusfläck i det andra arbetet i övre marginal på s. 82-100. Med Carl Bergenschölds namnteckning på främre pärmens insida och sannolikt även på försättsbladet, de är dock skrivna med helt olika handstilar. *4000

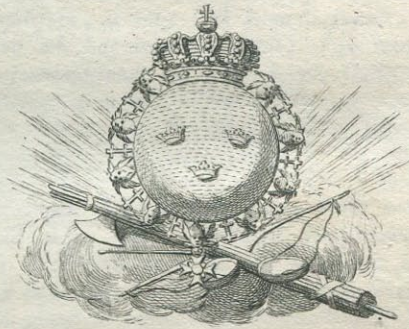
Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 485. Rudbeck Svensk lagbibliografi 31A-B. I "Landslagen" är tryckarkens från 1667 års upplaga återanvända så när som på titelbladet och slutbladet. På slutet i "Sveriges stadz-lagh" återfinns ett register till båda lagarna och "Kongl. may:tz placat och förordning/ angående justitiæ sakerne uthi dess revision, förnyat och förbättrat den 31 augusti åhr 1682". Upplaga i behändigt fickformat. Carl Bergenschöld (1736-1808) var lagman i Närke.

80. *Sveriges rikes lag* gillad och antagen på riksdagen åhr 1734. Sthlm, H. Fougth, 1780. Stor 4:0. (20),398,(1) s. Med grav. titelvinjett. Med tryckta ramlinjer. Nött samtida hfrbd med rikt guldornerad rygg och mörkröd titeletikett i marokäng samt röda snitt. Ryggen har en två centimeter lång spricka nedtill och även upptill finns en mindre skada och nötning. Enstaka småfläckar. Mindre fläckar nederst på s. 50 och solk på s. 108-09 samt liten rostfläck på s. 269. Äldre bläckanteckning i marginalen och en obetydlig överstrykning på s. 172. Inlagan på skrivpapper och med breda marginaler. Med Carl Gustaf Janckes namnteckning på titelbladet. *5000

Colliander Sveriges rikes lag 1734-1934, s. 522. Detta är den så kallade "dukatupplagan" som trycktes i 4:0 och 12:0, vilka är de första upplagorna av 1734 års lag som sattes med antikvastilar. I striden med Hesselberg om privilegiet att trycka lagboken utförde Fougth denna den vackraste lagupplagan från 1700-talet med löftet att den som hittade ett tryckfel erhöill en dukat i belöning. 1781 gick Fougth segrande ur striden och erhöill lagboksprivilegiet. Carl Gustaf Jancke (1784-1855) var häradshövding och från 1813 storbhusnotarie vid Stockholms stads justitiekollegium.

SVERIGES RIKES
LAG

GILLAD OCH ANTAGEN
PÅ RIKSDAGEN
ÅHR 1734.



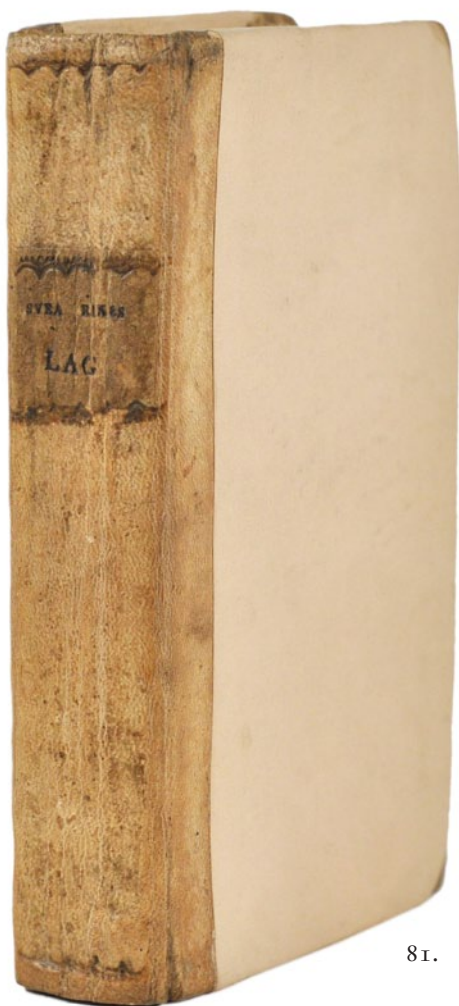
Cum Gratia & Privilegio S. R. Majestatis.

STOCKHOLM,
TRYKT I KONGL. TRYCKERIET, 1780.
HOS HENR. FOUGT. R. K. V. O.

Carl Gustaf Jäncke.

81. *Sveriges rikets lag* gillad och antagen på riksdagen år 1734. Sthlm, H. Foug, 1780. Stor 12:0. (20),398,(1) s. Ngt nött enkelt samtida hfrbd med sparsamt guldornerad rygg, ljusbrun obetydligt naggad titeletikett och rödstänkta snitt. Ryggen ngt blekt med mindre fläckar. Pärmhörnen lite stötta. Ren inlaga. Ett bra ex. ut Per-Erik Lindahls bibliotek. *2800

Colliander *Sveriges rikets lag 1734-1934*, s. 522. Detta är den så kallade "dukatupplagan" som trycktes i 4:0 och 12:0, vilka är de första upplagorna av 1734 års lag som sattes med antikvastilar. I striden med Hesselberg om privilegiet att trycka lagboken utförde Foug denna upplaga med löftet att den som hittade ett tryckfel erhöi en dukat i belöning. 1781 gick Foug segrande ur striden och erhöi lagboksprivilegiet.



81.

82. *Sveriges rikets lag* gillad och antagen på riksdagen år 1734. Sthlm, Historiographi regni tryckerij af Hartwig Gercken, 1736. 4:0. (28),416,(68) s. Samtida ngt nött och lite solkigt pergamentbd med skrapad infärgad titeletikett. Blåstänkta snitt.

Spricka upptill i frampärmens ytterfals. Interfolierad inlaga. Några spridda småfläckar, t.ex. på titelbladet. En del blad med svag fuktfläck i marginalen. Lagad reva i nedre marginalen på s. 397 och en liten reva på s. 403, även den i den nedre marginalen. Från Fällnäsbiblioteket med svagt spår av dess bortskrapade stämpel nederst till vänster på frampärmens insida. Med Christer Zetterbergs exlibris. Ett sympatiskt exemplar. *4500

Colliander *Sveriges rikets lag 1734-1934*, s. 516-17. Varianten av utan domareregler.



82.

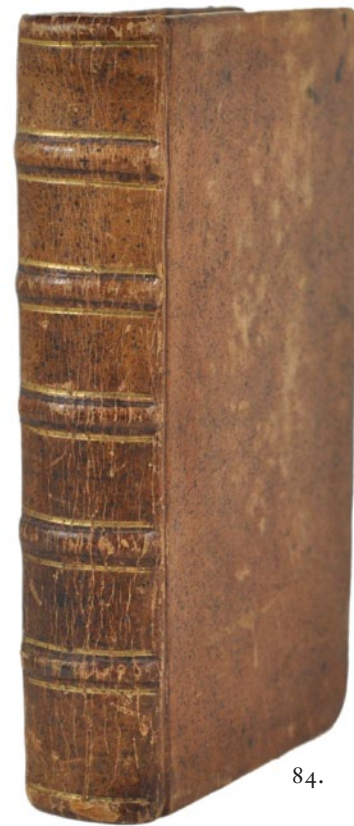
83. *Sveriges rikets lag* gillad och antagen på riksdagen år 1734. Sthlm, Historiographi regni tryckerij af H. Gercken, 1736. Stor 4:0. (28),416,(68,1-23) s. + WILDE, J. *Sveriges beskripta lagars grund*, art och uprinnelse samt ålder, omskiftelser och förnyelse efter rikens handlingar och förnuftets medgiffwande för alla sannings och billighets älskare enkanerliga Sveriges studerande ungdom till närmare undersökande utkastadt. Sthlm, H. Gercken, 1736. Stor 4:0. (20),131 s. Praktfullt samtida kalvskinnbd med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg, brun

titeletikett och helt guldsnitt. Några ytliga sprickor på ryggen och titeletiketten. Pärmarnas nederkanter skrapade och det främre nedre hörnet stött. Några småfläckar på pärmarna. Bra inlagor men som vanligt med en del lager- och småfläckar, t.ex. på titelbladet till det andra arbetet. Enstaka bockar i marginalerna. En reva överst i yttermarginalen på s. 193 och ett litet hål i yttermarginalen på s. 207. Några mindre fuktfläckar i nedre marginalen på s. 401-02 och i yttermarginalen i det andra arbetet på s. 81-82. Med P. G. Wennerstiernas namnteckning. Ex. på stort papper med härliga marginaler från Trolleholm. *25000

Colliander Sveriges rikes lag 1734-1934, s. 516-17. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 8127 för det andra arbetet: "Är det fullständigaste vi i detta ämne äga". Första upplagan av 1734 års lag i den näst största pappersvarianten. Detta är varianten med domarreglerna. "Sveriges beskrifna lagars grund" författades på uppdrag av Kanslikollegium och var avsedd som en inledning till lagen. Namnteckningen är förmodligen av Per Georg Wennerstierna (1735-1809), bankokommissarie 1786, (för hans boksamling se Almquist Sveriges bibliografiska litteratur 4851), eller hans far Peter Georg Wennerstierna (1694-1748), fänrik vid Hallands regemente och sedermera häradshövding.

84. *Sveriges rikes lag* gillad och antagen på riksdagen åhr 1734. Sthlm, Historiographi regni tryckerij, (ca 1740). 8:o. (32),426,(32),1-80. Trevligt samtida ngt nött stänkdekorerat skinnbd med upphöjda bind, guldlinjerad rygg och stänkta snitt. Några små fuktfläckar och en liten reva nederst i inre marginalen i slutet av den första opagerade delen, inlagan i övrigt med endast obetydliga lager- och småfläckar. Några små hål och pappersförluster i marginalerna på s. 33, 303 och s. 67 i den sista pagineringsföljden. Ett litet brännhål med bokstavsförlust på s. 179-80. Enstaka äldre understrykningar och marginalanteckningar. Eftersättsbladet med en mängd samtida anteckningar. Med en inköpsanteckning daterad den 18 februari 1750 och Åke Nyblads exlibris. *2800

Colliander Sveriges rikes lag 1734-1934, s. 517. Behändig upplaga i oktavformat av 1734 års lag. Detta exemplar har de ibland utelämnade domarreglerna.



84.

85. *Sverikes landz lagh/* effter som hon är aff fordom then stor-mächtige höghborne furste och herre/ herr Carl the IX, Swerikes/ Göthes/ Wendes/ finnars/ carelers/ lappars i Norlanden/ the kaijanners och esters i Lijfland/ &c. konung/ öfwersedd/ confirmerat/ och åhr 1608 publicerat worden. Sthlm, H. Käyser, 1638. 4:o. 174,(15) s. Titelsidan med dekorativt träsnittsramverk. + *Sverikes rijkets stadz lagh/* effter then stormächtige/ höghborne furstes och herre/ herr Gustaff Adolphs/ Swerikes/ Göthes och Wendes/ &c. konungs/ storfurstes till Finland/ hertigh uthi Estland och Carelen/ herres utöfwer Ingermanland/ &c. befalning uthgången aff trycket åhr 1618. Sthlm, H. Käyser, 1638. 4:o. (4),160,(44),1-7,(1),1-16,(7) s. Titelsidan med dekorativt träsnittsramverk. Samtida hårt nött pergamentbd. Blåstänkta snitt. Titelbladet till det första arbetet lätt solkigt och med nagg i yttre marginalen. Fläckar i texten på s. 31, 89 och 169. Reva nedtill i texten och pappersförlust i marginalen på s. 17 i det andra arbetet, små pappersförluster i hörnen på s. 61 och 67 och fläckar på s. 15 och 56. Bakre pärmens insida med ägaranteckning på vers av Nils Jakobsson som sannolikt var bokens första

ägare. Med bortskrapade namnteckningar på insidan av pärmen och L. F. Rääfs exlibris. *12000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 483. Rudbeck Svensk lagbibliografi 16. Lands- och stadslagen i varianttryck vilka båda betecknas av Rudbeck som "sällsynt". Som vanligt saknas ett inledande dedikationsblad, vilket bara är känt i ett fåtal exemplar. Till skillnad från i det av Rudbeck kollationerade exemplaret återfinns "Domare regler" här inbundna sist. De dekorativa titelbladen med Moses stentavlor överst och kung respektive skarprättare på vardera sidan samt det krönte riksvapnet nedtill.

86. *Swerikes rijkes landslag/* som af rijkens råd blef öfwersedd och förbättrat: och af k. Christofer/ Swerikes/ Danmarks/ Norikes/ Wendes och Götha konung/ palatz-grefwe widh Reen/ och hertigh af Beijern/ årom efter C. b. 1442 stadfäst: så och af menige Swerikes rijkes ständer samtykt/ gillat och wedertaghen/ hwilken och alt sedhan är almänneligen brwkat worden: efter then stormechtige/ höghborne furstes och herres/ her Carls then nijondes/ Swerikes/ Göthes/ Wendes/ finnars/ carelers/ lappars i Norlanden/ the caijaners/ och esters i Lifland etc. konungs/ nådighe befallning/ af trycket utgången. Sthlm, A. Olufsson, 1608. Folio. (4),99 blad. Titelbladet tryckt i rött och svart. Nött samtida skinnryggbd med brandgul titeletikett från ca 1800 där bokstäverna präglats kraftfullt i svart. Ryggen delvis sprucken i falsarna och med flera maskangrepp. Pärmarna med marmorerat papper från början av 1800-talet som är uppfläkt i kanterna. Delvis interfolierad med rikliga samtida anteckningar. Genomgående solkig och med flera fuktfläckar. Blad xii skadat i nedre yttre hörnet med ganska stor textförlust som följd. Enligt anteckning inköpt på auktion efter hovrättsrådet Bildenskiöld 1793. Med C. F. Kugelbergs och I. Lothigius namnteckningar på främre pärmens insida. I enkel kassett med svart skinnrygg. Enligt anteckning ur Hjalmar Wijks boksamling. *15000

Collijn Sveriges bibliografi 482. Rudbeck Svensk lagbibliografi 4. Denna den första tryckta utgåvan av landslagen anses vara utgiven av Jonas Bure. Detta exemplar i en sällsynt variant utan kopparstick på titelbladet och blad (3). De interfolierade intressanta samtida anteckningarna och avskrifterna, som är skrivna av minst två olika händer, innehåller olika lagtexter och kommentarer, bland annat återfinns "Konung Erichs aff Pommerens gårsråth", "Vexiö stadgar" och på slutet "Spörmål aff Sveriges laagh".

87. *Swerikes rijkes stadz lagh/* effter den stormechtige/ höghborne furstes och herres/ herr Gustaf Adolffs/ Sweriges/ Göthes och Wendes/ &c. konungz/ storfurstes til Finland/ hertigz til Estland

och Carelen/ herres uthöfwer Ingermanland/ &c. befallning/ uthgången aff trycket. Sthlm, I. Meurer, 1617-18. Folio. (4) s.,95 blad,(1) s. Titelbladet tryckt i rött och svart och med bred figurativ ram i träsnitt. + *Swerikes rijkes landzlagh*, som af rijkens råd blef öfwersedd och förbättrat: och af k. Christofer/ Swerikes/ Danmarks/ Norikes/ Wendes och Götha konung/ palatzgrefwe widh Reen/ och hertigh af Beijeren/ årom efter C. b. 1442 stadfäst: så och af menige Swerikes rijkes ständer samtykt/ gillat och wedertaghen/ hwilken och alt sedhan är almänneligen brwkat worden: efter then stormechtige/ höghborne furstes och herres/ her Carls then nijondes/ Swerikes/ Göthes/ Wendes/ finnars/ carelers/ lappars i Norlanden/ the caijaners/ och esters i Lifland etc. konungs/ nådighe befallning/ af trycket utgången. Sthlm, A. Olufsson, 1608. Folio. (8) s.,LXXIX,(1 blankt),LXXX-XCIX blad. Titelbladet tryckt i rött och svart och med grav. titelvinjett samt gravyr på s. (6). + [*Östgötha laghen*, thän af forna Swea ok Götha kunungar ok regänter, ok särdeles kunung Knuth Eriks hin heligas son ok Birger jarl, stadgadh ok förbättradh är widh åhrom 1168 ok 1251. Sthlm, A. Olufsson, 1607.] Folio. LXV blad,(1) s. + *Hälsinge laghen/* som öfwer alle Norlanden/ thet är Sundhedi/ Mädelpada/ Ångermanland och Norrebotn/ fordom brukades: efter then stormechtige höghborne furstes och herres/ her Carls then nijondes/ Swerikes/ Göthes/ Wändes/ finnars/ carelers/ lappers i Norlanden/ the caijaners/ och esters i Lifland etc. konungs/ nådige befallning/ af trycket uthgången. Sthlm, (A. Olufsson), 1609. Folio. (1),XXIII blad. Samtida ngtött och fläckigt pergamentbd. Blåstänkta snitt. Ryggen med tillskrift "4". Inlagorna med en del småfläckar. Titelbladet till stadslagen lagat och uppfodrat samt med obetydliga pappersförluster i marginalen. Ett tjugotal blad med lagningar i marginalen, några bokstävers förlust på bladen xxxiv-xxxv i landslagen. Bladen I-III i landslagen med stor fuktfläck, litet hål i övre marginalen på blad LVIII i Östgöotalagen. Med en hel del äldre anteckningar och tillägg i texten, t.ex. på det blanka bladet i landslagen. Med L. F. Rääfs exlibris. I stadslagen saknas som ofta porträttet av Gustav II Adolf, i Östgöotalagen saknas titelbladet och i Hälsingelagen de avslutande fyra bladen. *12500

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 491, 482, 489 respektive 487. Rudbeck Svensk lagbibliografi 8 (variant 1-3), 4, 3 respektive 5. Stadslagens fina träsnittsillustrerade titelblad

betonar, enligt Allan Ellenius, den vikt som lades vid den mosaiska rätten i och med Karl IX:s stadfästelse av Kristoffers landslag. Högst upp i mitten syns en sol med den hebreiska inskriptionen "Jahve" som lyser ned på stentavlorna, inför vilka representanter för himlen och jorden knäböjer. Vid sidan av själva titeln återfinns å den ena sidan en krönt gestalt med spira, å den andra en landsknekt med draget svärd. De skulle enligt inskriptionerna under gestalterna på stadslagens titelblad representera lagens oantastlighet och att straff väntar den som bryter mot den. Budskapet är enligt Ellenius otvetydigt: guds lag är också Svea rikets lag. Dessa lagar är inte bara de första upplagorna av dessa betydelsefulla texter utan även fint utformade tryckalster med Jonas Bure som förmodad utgivare.

88. *Swerikes rikets stadzlagh*, effter den stormechtige/ högborne furstes och herres/ herr Gustaff Adolphs/ Sweriges/ Göthes och Wendes/ &c. konungz/ storfurstes til Finland/ hertigh uthi Estland och Carelen/ herres uthöffuer Ingermanland/ etc. befalning uthgången aff trycket åhr 1618. Nu på nytt uplagdt medh eghen bekostning. Sthlm, H. Käyser, 1635. 4:o. 184,(40) s. Titelsidan tryckt i svart och rött. Texten inom tryckta linjeramar. Alrotsmarmorerat hfrbd från 1800-talets första årtionden med sparsamt guldornerad rygg, benfärgad titeletikett i glättad papp och stänkta snitt. Ryggen ngt flammig. Fuktbläckar i övre hörnet på s. 37-40 och 73-80, i yttermarginalen på s. 114-18, i övre marginalen på s. 144-53 samt i den opaginerade delen på s. (18)-(24). Ställvisa lager- och rostfläckar, t.ex. på s. 175-76 och 183. Tryckfärgen har flutit ut och förorsakat mindre textförluster i den opaginerade delen på s. (6). Bra ex. med Carl Jedvard Bondes formklippta exlibris. Från Ericsson. *4000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 483. Rudbeck Svensk lagbibliografi 13B. Är den förra varianten av stadslagen inledningsvis men från s. 49 är arken av den senare varianten. Det är inte ovanligt att de är sammanblandade på detta vis.

89. *Swerikes stadz-lagh/* effter den stormechtige, högborne furstes och herres herr Gustaff Adolphs [...] befalning, uthgången af trycket åhr 1618. Nu åter å nyo med anmärckningar uplagd. Sthlm, A. Biörckmans enkia, 1730. 4:o. (8),827,(81) s. Ngt nött samtida skinnbd med upphöjda bind och sparsamt blindpressad rygg. Blåsprängda snitt. Ryggen med små skador upptill och nedtill samt några maskhål, främre pärmen med liten missfärgning i nedre hörnet. Titelbladet och efterföljande blad med fuktfläckar upptill och i yttre marginalen. Delvis med fuktränder inledningsvis, bl.a. i yttre marginalen på s. 7-12 och i övre hörnet på s. 27-40 och 55-60. Med en del småfläckar, t.ex.

på s. 85-96, 131-44 och 487-90. Med L. F. Rääfs exlibris. *1500

Rudbeck Svensk lagbibliografi 42. Utgiven med Israel Arnells (d. 1733) anmärckningar. Den anses vara den enda tryckta källan av värde för insikt i rättsskipningen i städerna före 1734, inte minst på grund av sina många hänvisningar till specialförfattningar, litteratur och praxis.

90. *Swerikes stadz-lagh/* effter den stormechtige/ högborne furstes och herres/ herr Gustaff Adolphs/ Sweriges/ Göthes och Wendes/ &c. konungz/ storfurstes till Finland/ hertigs uthi Estland och Carelen/ herres uthöfwer Ingermanland/ &c. befalning uthgången af trycket åhr 1618. Nu på nytt med hans kongl. may:tz nådige privilegio uplagd/ och någre anmärckningar der till bijfogade. Sthlm, Goldenaus tryckerij, 1702. Högsmaal-12:o. (8),392,(72) s. + *Swerikes landz-lagh/* effter som hon aff fordom then stormechtige höghborne furste och herre/ herr Carl then IX. Swerikes/ Göthes/ Wendes/ finnars/ carelers/ lappars in Norrlanden/ the kaijaners och esters i Lijfland &c. konung/ är öfwersedd/ confirmerat, och åhr 1608. publicerat worden. Nu å nyo uthgången och några anmärckningar der till bijfogade. Sthlm, Goldenaus tryckerij, 1702. Högsmaal-12:o. (16),462,(1) s. Samtida nött skinnbd med upphöjda bind och blindpressad dekor på ryggen i form av kungakronor. Sparsamt ciselerat helt guldsnitt. Med ett bevarat spänne, det andra saknas. Ryggen med sprickbildningar och ett litet hål i översta fältet. Stötta pärmhörn. Med lite sprickor i innerfalsarna. Spridda fukt- och bläckfläckar i marginalerna. Fuktrand på s. 4-40 i stadslagen. Titelbladet till landslagen nästan loss och med en pergamynlagad reva. Tryckåren på titelbladen är överkluddade. Ett blindpressat monogram "LB" på frampärmen. Med Claes Alanus Salomonis filius namnteckning daterad den 2 september 1708 och Nils P. Winberg respektive Abraham Lindströms namn skrivna på slutet. *1750



Rudbeck Svensk lagbibliografi 38. Utgiven med anmärknin-
gar av Peter Abrahamsson (1668-1741). Denne tjänstgjorde
vid Svea hovrätt och utnämndes senare till häradshövding i
Uppland, men avsattes samma år på grund av okunnighet i
ämbetet. För att rentvå sitt anseende lät han efter några års
resande ge ut detta arbete som snabbt blev populärt och gjorde
att han återfick sin plats vid hovrätten. 1726 lät han ge ut en
ny rikligare kommenterad utgåva, men denna gång med en-
dast landslagen. Året därpå adlades han som belöning för sina
insatser och intog en aktiv roll i riksdagen under diskussionen
kring 1734 års förslag till rättegångsbalk.

91. TENGWALL, L. *Tankar om fängelse å personer och qwarstad å gods*. Lund, J. Lundblad, 1799. 8:o. 64,(4) s. Hfrbd från 1900-talets första hälft med sparsamt guldornerad rygg och klistermarmorade pärmapper. Ryggen ngt blekt. Inlagan lite lager- och småfläckig. En del förstrykningar i marginalen. Med C. G. Bergmans exlibris. *400
Tengwall (1746-1809) var professor i juridik i Lund från 1785.

92. *Thet norreske herde skrå* eller gårdzrätt/ hwaruthaff förnimmas kan/ huruledes rijket uthi fordom dagar warit ordnat. Och huruledes konungarna uthi theras tijdh hafwa hållit hoff/ samt hwadh hwars hoffsinnares och andre undersåters kall och embete warit/ så många som någhon beställning hafwa haft. Aff danskan uthsatt på swensko. Sthlm, I. Meurer, 1648. Liten 8:o. (16),84,(3) s. Med ett träsnitt på titelsidan. Tagen ur band. Ganska solkig och fuktfläckig. *8000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 856. Bibliotheca danica 1:682. Översatt av Jonas Bure. Med en tryckt dedikation från boktryckaren Ignatius Meurer till Svea hovrätt och dess president Per Brahe. Denne hade givit Meurer i uppdrag att trycka skriften. Innehåller även ett avtryck av Arild Huitfeldts företal till den danska upplagan från 1594 av "Den norske hirdskraa".

93. *Upsala stads kämnärs-rätts protocoll* rörande den i Krokens gård d. 18 juni 1809 upkomne eldswåda jemte så wäl charta öfwer den afbrände delen af staden, som åtskillige andre handlingar, tjenande till uplysning om berörde gårds beskaffenhet. Uppsala, J. F. Edman, (1809). 8:o. 46 s. & 1 utvikbar tryckt karta. Med grav. titelvinjett avbildande Krokens gård och skolhuset. Marmorerat pappbd med svart titeletikett som färgat av sig lätt på bakre pärmen ytterfals (Hedberg, osignerat). Några ljusa bruntonade fläckar, t.ex. på titelbladet och s. 43. Med Arvid och Rosa Hernmarcks förgyllda pärmexlibris och ur Bengt Bernströms bibliotek. Med Kurt Winbergs exlibris. *4000

Bring Rättegångshandlingar 941. Bygdén Landskapet Uplands och Stockholms stad s. 47. I Uppsala fattighus, kallat Krokens gård, uppstod i juni 1809 en eldsvåda som resulterade i att delar av staden brann ned.

94. WESTERBERG, L. *Utförlig brefställare och rådgifware i lifwets förhållanden*. En praktisk hjälpreda wid författandet af alla slags bref, uppsatser och juridiska skrifter, som förekomma i det borgerliga och affärlifwet, jemte anwising till de förnämsta lagrum och stadgar, som tjena till efterrättelse wid åtskilliga bland allmänheten förekommande förrättningar och redogörelser, samt en kort underrättelse om swenska rättegångswäsendet m.m. Sjunde upplagan. Sthlm, P. G. Berg, 1860. 8:o. XII,504 s. Grönt samtida halvsaffianbd med sparsamt guldornerad rygg, sprängda snitt och guldpräglad titeltryck på rygg och främre pärm. Ryggen aningen blekt och med en liten repa. Ren inlaga med obetydliga fläckar. Arken på s. 217-432 lite bruntonade i jämförelse med resten av inlagan. Nedre hörnet på s. 343-44 bortrivet med en mycket liten textförlust. Från Östanå. *1750

Första upplagan utkom 1843 och en åttonde 1862. Innehåller bland annat varningsbrev som till exempel "en faders warning till sin dotter mot romanläsning" och "warning till en wän för en flicka, med hwilken han ernar förlofwa sig".

95. WILDE, J. *Sweriges beskripta lagars grund*, art och uprinnelse samt ålder, omskiftelser och förnyelse efter riksens handlingar och förnuftets medgiftwande för alla sannings och billighets älskare enkanerliga Sweriges studerande ungdom till närmare undersökande utkastadt. Sthlm, H. Gercken, 1736. 4:o. (20),131 s. + WILDE, J. *Det så kallade oin-skränkta enwäldet* som kon. Carl efter wedertagit namnetal den ellofte glorwördigst i åminnelse anno 1680 wordit opdragit emot ogrundade rychten förswaradt och i sitt retta lius framstaldt [...] och utaf latinska språket på swenska öfwersatt af Matthias Benzell. Sthlm, Historiographi regni tryckeri, 1742. 4:o. (4),278,(1) s. Samtida vackert hfrbd med upphöjda bind, rikt guldornerad rygg, brunröd titeletikett och stänkta snitt. Ryggen med några minimala maskhål. Gammal anteckning på insidan av bakre pärmen. Fin inlaga med enstaka obetydliga fläckar. Med Johan Eric Noreens namnteckning daterad 1770. *5000

Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 8127 för det första arbetet: "År det fullständigaste vi i detta ämne äga". Det författades på uppdrag av Kanslikollegium och var avsedd som en inledning till 1734 års lag. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 6837 för det andra arbetet. Översättaren

adlades Benzelstierna. Boken är en översättning av de avslutande kapitlen ur Wildes "Sueciæ historia pragmatica". Den utfördes enligt Warmholtz på Ulrika Eleonoras önskan. Johan Eric Noreen, född 1750, var kansliråd och enligt Carlander, "mäkta rik och ansedd; egde flere hus i Stockholm, å Norrmalm". Hans böcker såldes 1812 på auktion och den tryckta förteckningen upptog 1875 poster med böcker och kartor.

96. (WILDE, J.) *Sueciæ historia pragmatica* quae vulgò jus publicum dicitur è traditionibus historicis, legibus non scriptis & scriptis antiquis & recentioribus, provincialibus & communibus, tum pactis conventis, decretis comitialibus, statutis, edictis & mandatis &c. &c. Inde à primis regni initiis usque ad hæc nostra tempora per rerum temporumq; ver-suras periodicas ingenuè & fideliter deducta. Sthlm, typis historiogr. H. Gercken, 1731. 4:o. (8),80,73-155,256-57,158-776,769-820,(4) s. Samtida ngt nött svart karduan-sbd med upphöjda bind, enkla blindpressade linjer på pärmarna och stänkta snitt. Ryggen med några gamla påklistrade nummertiketter längst ned. Några små maskhål nederst på ryggen och bakre ytterfalsen sprucken nedtill samt med en minimal spricka överst i den främre ytterfalsen. Inlagan med en del fuktfläckar, mest nedtill i hörnen. En mindre reva i yttermarginalen på s. 139. Skrivpappersex. *1750

Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 6714. Wilde började redan 1721 arbeta på ett verk om Sveriges statsrätt. "Sueciæ historia pragmatica", som anses vara hans förnämsta verk, var egentligen tänkt att bli större, men censuren lade hinder i vägen och endast den allmänna delen kunde ges ut. Delar av verket utgavs i mer eller mindre omarbetade svenska översättningar, bland annat gav Wildes son ut "Svenska statsförfattningars eller almänneliga rätts historie" år 1749. Det finns två olika upplagor från 1731, denna med 820, den andra med 796 sidor.

97. WISTRAND, A. T. *Afhandlingar i statsmedicinen*. Sthlm, Elméns & Granbergs tryckeri, 1842. 8:o. (8),176 s. Häftad och oskuren i gult tryckt och ngt fläckigt omslag. Delvis ouppskuren. Ryggen med en skada nedtill och en reva. Några bläckstänk på de 15 första sidorna och på s. 21-24 i yttermarginalen. Större bruntonade fläckar på s. 81-88 och 91-96. Med Abr. Boströms namnteckning. Från Östanå. *1250

Ett fristående andra häfte utkom 1860. Med tryckt dedikation till C. J. Ekströmer. Innehåller kapitlen: "Korrt öfversigt af kriminaltheorien och rättegångsformen i brottmål", "Om medico-legala frågors besvarande", "Om olika wapens verkningssätt och om möjligheten att af ett visst sår eller ärr sluta till arten af den våldsamhet som föregått", "Om läkarebetyg öfver dödande kroppskador, med hänseende till svenska lagens stadgande om dödande misshandel" och "Om

läkarebetyg öfver kroppskador hos lefwande personer". Författaren menar att för att få riktig nytta av rättsmedicinen krävs att läkarna åtminstone till viss del är insatta i de juridiska frågeställningarna. August Timoleon Wistrand (1807-66) var en av pionjärerna inom svensk rättsmedicin och gav bland annat ut "Handbok i forensiska medicinen" 1838.

98. (ÅKERHIELM, J.) *Sveriges rikes lag*, stäld uti alexandrinisk wers; af en lagen tilgifwen: J. ÅHR 1746. Sthlm, Kongl. tryckeriet, hos P. Momma, 1748. 8:o. (20),423,(1),1-66,(2) s. Prydligt hfrbd från början av 1800-talet med blindpressad och guldornerad rygg, brun titeetikett av glättad papp och grönstänkta snitt. Med sprickor i falsarna. Reva i inre marginalen på s. 1 och en minimal reva i övre marginalen på s. 91 samt en oläslig bläcksignatur i nedre marginalen på s. 423. Tryckfärgsplump med minimal textförlust på s. 63 i andra pagineringsföljden. O-arket felinbundet. Med Bernhard Wikströms, Chr. Fr. Holmgrens och ytterligare en beskuren gammal namnteckning. *3500

Colliander Sveriges rikes lag 1734-1934, s. 546. Warmholtz Bibliotheca historica Sueo-Gothica 8162. Bladet paginerat 287-88 är utbytt som vanligt. Jacob Åkerhielm (1701-59) tjänstgjorde dels som häradshövding, dels som praktiserande advokat. Arbetet inleds med giftermålsbalken och fortsätter därefter med hela lagtexten. Almquist ger oss ett beskrivande exempel på verkets stil från just giftermålsbalken: "Vill man hjonlag bygga; då skall han mö av hennes giftoman begära och ej med våld taga eller hemligen till sig locka." I Åkerhielms vers heter det: "Vill man i gifte gå; då skall han mö begära / av hennes giftoman med hövlighet och ära, / och ej med våldsamhet han henne taga må / ej heller löndomsvis hem till sig locka få." Året efter gavs själva lagindexet ut på vers, även denna gång på alexandrinsk sådan, men då ihopsnidat av D. C. Hin-nel.

99. [Östgöotalagen] *Codex iuris ostrogotici*, com notis criticis, variis lectionibus, glossario et indice nominum priorum. Östgöta-lagen, utgifven af d. H. S. Collin och d. C. J. Schlyter. Sthlm, P. A. Norstedt & söner, 1830. 4:o. (1 blank,1),xx xi,(1),200,193-200,201-403 s. & 4 litograferade faksimilpl, varav 1 utvikbar. Häftad. Oskuren och ouppskuren i samtida lätt nött ljusgrönt pappomslag. Ngt lagerfläckad här och var. Fint ex. *900
Del II i serien "Samling af Sveriges gamla lagar" med H. S. Collin och C. J. Schlyter som utgivare. Carl Johan Schlyter (1795-1888), som 1840-76 innehade den då nyinrättade professuren i laghistoria vid Lunds universitet, fick 1822 i uppdrag att tillsammans med H. S. Collin ge ut våra äldsta lagar, ett verk som kom att omfatta 13 band inklusive en ordbok och utkom 1827-77. Detta enorma utgivnings- och forskningsprojekt utfördes praktiskt taget på egen hand av C. J. Schlyter då H. S. Collin dog efter utgivningen av andra bandet. Projektets omfattning och tidsanspråk tydliggörs kanske bäst i de tryckta

dedikationerna till konungen i första, sjätte, tionde och trettonde volymen. På den svenska tronen hann fyra kungar avlösa varandra under tiden arbetet utgavs.

100. *Östgötha laghen/ thän af forna Swea ok Götha kunungar ok regänter/ ok särdeles kunung Knuth Erik hin heligas son ok Birger jarl/ stadgadh ok förbättradh är widh åhrom 1168 ok 1260.* Sthlm, A. Olufsson, 1607. Folio. LXV blad,(1) s. Titelsidan tryckt i rött och svart samt med träsnittsvinjett föreställande Östergötlands vapen. Halvmarokängbd med upphöjda bind och rikt guldornerad rygg (Hedberg). Brunstänkta snitt. Det ngt solkiga titelbladet uppfodrat och med flera skickligt utförda lagningar. Inlagan delvis ngt småfläckig. Lagning upptill på blad XII, nedtill på blad XXXIII med någon bokstavs förlust och i inre marginalen på blad LXII. Fuktrand upptill på bladen XXXVII-XXXIX och LXIII. Fläckar på baksidan av blad XLVI. Enstaka äldre marginalanteckningar i bläck. Med Kurt Winbergs exlibris. *12000

Collijn Sveriges bibliografi 1600-talet 489. Rudbeck Svensk lagbibliografi 3, variant 1. Denna variant, som av Rudbeck betecknas som sällsynt, har i titeln årtalet 1260 i stället för det gängse 1251 och "Knuth Erik" i stället för "Knuth Eriks". Fint utformat tryckalster med Jonas Bure som förmodad utgivare. Det är första gången som östgöotalagen ges ut och det är ett av de äldsta svenska lagtrycken överhuvudtaget.